

СПОРТ

МагІалбике хилар ший лоІамеча латара йийлла республикан яхъ

16

ДОШО ГУЙРЕ

Ишколашка берий ярмаркаш чакхйоах

15

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ГІАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№40 (12767)
Ардара
бутт,
22 ди, 2026 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
майтсела бетта 1-ча дийнахъа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хъарак»
яха орден
еннай

СВО

МагІалбике цхъана
вашагІболл, Даьхен
бухошта новкъостал
ду болх

5

ЮРТБОАХАМ

ГІалгІайчен
юртбоахаме дийцар
діахъоча балха дешаш

7

КИНЕМАТОГРАФ

«Дошо гІала» яхача
кинофестивалá,
TV BRICS хоамий
новкъостал дергда

10

КУЛЬТУРА

ГІалгІайчен
Паччахьалкхен
драмтеатро
дешархошта довзийтар
Ходжа Насреддина
хъаькъале дувцараш

11

НАЬКЪИЙ ТАРОНАШ

Кердача наькъаша
хувц ГІалгІайчен
куц а кхерамзле а

12

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

www.serdalo.ru

Кхоаненга йода шахъар

Мехкада: Наьсаре - из исторе, денала,
къахъегама 245 шу да

2

Наьха хъашташ

ГІалгІайчен
Кулгалхо вахар,
Малсаганаькъан
КІарцхала
парк хъаеллача

4

Мехкадас даькъалавийцар ГалгIайчен премьер-министр, цунна еза цIи яларца

Оздой Ийса

ГIалгIай Республикан Кулгалхочо Келаматанакъан Махъмуд-Иаьлас даькъалавийцар республикан министрий кабинета Председатель Сластенин Владимир, Россепрезидента Путин Владимира Амарца, «Российски Федерацие цIихеза экономист» яха лакха цIи цунна яларца. Из совгIат тешал деш да, дукхача шерашка мехка ахчан, экономически хьал тоадара цо доккха дакъа юкъедена хилара.

Сластенин Владимир республикан Паччахьалкхенна кертелатта ялх шу совгIа ха я. Цо кулгал деш йола тоабаший болх дика бовзаш я, ГIалгIайчен экономически хьал дегIадоаладеш, лоархIаме декхара шхоачашдеш, вахара оагIонцара программаш шой ханнахьа хьоачашьеш я. Уж хаттараш иштта дика хьоачашдеш хилара бахъанаш да, цо ший болх боагIача тайпара вIашагIбелла хилар, бехктокхаме волаш хьалхашка латта декхара шхоачашдеш хилар.

Келаматанакъан Махъмуд-Иаьлас премьер-министрIа ловца баьккхар, мога шолаш, иштта хьинар долаш, кхы а хьай балха даькътIа толамаш доахаш, республика дегIайоалаяра профессионални котало йоаккхаш, вахалва хьо, аьнна. Из тешаш ва; цун балха говзал, хьаькъало ГIалгIайче, дика пайда а луш, дегIайоагIарех ергъа, аьнна.

Кхоаненга йода шахъар

Мехкада: Наьсаре - из исторе, денала, къахъегама 245 шу да

ГIазданакъан Ахъмад

ГIалгIайчен кулгалхочо Келаматанакъан Махъмуд-Иаьлас, ловца боаккхаш, дег тIара дIайха дешаш аьлар Наьсарен-Шахъар хьаькхелла 245 шу дизарца. Цо белгалдир, из цIай хилар, бIаьшерений истори, дукхача ноахалий къахъегама, ерригача республико доаккхал де йиш йола бахъан да, аьнна.

Ше кхайкарал деш, мехка кулгалхочо хьалхадаьккхар, ГIалгIай къам Наьсаренца ший белггала хилар, цох бочалла тилла цIи я «Нана-Наьсаре» (Мать-Назрань). Цу цIеро хьагойт наьха цун хьамсарча овланца хоттабенна бувзам чIоагIа хилар, даьй сий дар, исторически тIехъале лархIар.

ЛаьрххIа дола шахъара вахар дIадолалу 1781 шера, бакъда Наьсарен лавтта дола кхы а дуккха хьалхара ха я, цун тешал деш да – алански, кобански культурай сийленгаш, иштта цIихезача БоргIа-Каша оала къубба. Къаьстга укхазарча гувнаш тIа, Iабе-Гув тIа, къоаноша дIадахача бIаьшерен ха-

нашка къаман вахаре лоархIаме дола хаттараш кхоачашдеш хиннад, хIаьта 1992 шера укхаз хьахайкадир ше къаьстга йола ГIалгIай Республика хьаьхоллар.

Келаматанакъан Махъмуд-Иаьлас деча кхайкарал тIа къаьстга йола моттиг дIалоац Сийлахь-боккха тIом лавтгача ханаша. МагIалбик лораш къиза тIом лавтгача хана, Наьсаре тIема хьалхашкара керттера чIоагIале яр. Моттигерча элеваторе цахаддаш къахъегар Къулбехъарча fronte кхачан продукция лоаттаеш, хIаьта ишколаш, наьха цIенош, Наьсарен крепость тоаяь яр цар чу госпиталаш хургIолаш. Кхалнах сангараш йоахаш, човнаш яьча салташта новкъостал деш къахъегама турпала никъ дIахьош бар, уж тIем тIа лавтгача салташта нийса дакъа лоацаш бар моастагIа кот ца валийта хьожаш.

ТIом чакхбаьнначул тIехъагIа, дIаболабелар боккха промышленноста никъ. Наьсарен-Шахъар аьнна цIи елар 1967 шера. Моттигера трикотажни фабрика, хьоар доаккха комбинат Iалашо лоаттаеш яр эшаш

долчун, хIаьта Iоахарганаькъан ГIапура цIерагIа «Электроинструмент» яхача завода цIи дIахезар укх дерригача дунен тIа. Из деррига леладе таро хилар эзараш бола нах къахъегама тIера болаш, шой болх дика бовзаш, боккхий говзанчаш хиларах.

Республикан Кулгалхочо иштта белгалдир Наьсаре кхийна хьохъ цIихеза саг хилар. Царна юкъе вар лётчик-истребитель, Россетурпал Оздой Мурад, цIихеза къоалама говзанчаш Гаьгенаькъан Гирихан, Чакхенаькъан Саид, иштта 2016 шера Рио-де-Жанейро дIахьош хиннача Олимпийски ловзарий чемпион, дзюдоист Халмарзанаькъан Хьасан.

Тахан Наьсаре лораш я ГIалгIайчен йоккхагIа йолча экономически, культуран моттига цIи. Республикан Кулгалхочо белгалдир, Наьсарен хьалхашка латта хургдолчун керттера декхара ш. Уж да дIахо шахъара доазонаш, бахархой вахара хьалаш тоадар, даьй овла безаш йола тIехъе кхейр.

Келаматанакъан Махъмуд-Иаьлас баркал аьлар хIара дезала шой дакъа цар къахъегама

юкъедарах, машар, мога шол, дезалера ираз долаш дахалда шо, аьлар цо.

Нана-Наьсаре - даим хургIола, хьаькъала Нана-Наьсаре я, цо бIаьшерашка гIолла дIадихъар шийх доаккхал дайта, цIенача денала вахар. Из вIашагIделлар сий долча Iабе-Гув тIа, къоаной бейоалача Iасо шорттига деча татах, Наьсарен крепоста кхертIой цIимхарча сатемах, шийла доагIача Шолжа Iанарах. Цун истори - уж духхъала каьхата тIара декъа денош дац, из ба къаьнарча БоргIа-Каша тIара бар санна бола наьха дегашкара дийна дагалоаттам, цо бувзам лелабу бIаьшераш хьалха дIадахача, таханарча ноахалашта юкъе.

Наьсарен белгало йола вахар сага кулгашца дIохадаь, доккхий хувцамаш латтарях бахархой бIаргех Iоухача хин тIадамашца дила да. Цо шерашкара шерашка доалаш хьалкхебу дIайха дегаш дола нах, уж кийча ба коталонга баха. Из я цу ханарча денала исторе даькъ тIа Iоихача цIецара оаз, цу шахъара хIара урам цу сийлахъча исторе цIах дакъа да.

Тахан, столица хилара хьалхале къонача Магаса дIаенна, ше сийлахь хилар вIалла а ца доадеш хьайоагIа Наьсаре. Из ше ГIалгIайчен дог а, ага а хилар шийца долаш яхаш я. Укх заман урамаш, баьццара доазонаш тоадаь, кердаьнна-яр аьнна, Нана-Наьсаре хьалхасанна бIаьшерен Давкъастен доаккхал шийца долаш я.

Истори дIахо дIахьош да делача берий оазашца, цар зIамигача кулгашца, даьй хьехамаш диц ца деш дола керда истори яз деш. Массайолча хана, шахъара керттера къулба хургда цох.

ГалгІайчен Кулгалхочо республике цхъан юкъя къаман проекташ кхоачашъяра мах хоадабир

Оздой Ийса

ГалгІайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас дийцар карарча шера республикан доазон тіа пачча-хьалкхен программаш кхоачашъяра толамех.

ЛаьрхІа хиннача ханал хьалха говзанчаша никъ Юбиллар 34,6 километр. Республике діахо діахьош да дешара моттигаш тоаяра, хьалгъяра, транспорта бувзама болх тоабара балхаш. Цу тайпара МагІалбике кердаяьккхар №1 йола гимнази, цхьацца йолча юрташка дешара моттигаш тоайир, Сурхо тіара ветераний ЦІа тоадир. Іаьлий-Юрта керда дарбанче хьалйир. Хьалха діаболобаь болх ший ханнахъа цабар бахъан долаш, из гІишло еш ваьллар бехктокхаме эзар. Республикан кулгалхоша белгалду, вахарца ювзаенна гІишлош хьалгъяра болх тіехьабаккха йиш йолаш бац, хІана аьлча нахага ший ханнахъа из новкъостал діакхача деза. Иштта дале а, хІанз кийча я из гІишло Іаьлий-Юртар, лолалахъа ядаца моттигашкара нах тіаэца.

Къаьстта йола терко лоаттаю хІара денна вахаре кхоачашде дезача хаттарашта. МагІалбика кхален йиь мот-

тиге хувца лаьрхІад 50 км хин турбаш. Цул совгІа, ийс доал деча даькъ тіа кердайоаккхаргъя 24 юкъярлон салола моттиг, наха паргІато хьакхоллаш, масаныхъа хий хургда, салолама майдаш хургъя.

Россе Президента Путин Владимира могаеш йола къаман проекташ кхоачашъяра 5 млрд 727 млн сом хъа хьож-

даьд. Контракташ кхоачашъяра болх чакхбаьннаб - 99,04%, хІаьта діадахар 82,6% я. БархІ проектах, ялх проект кхоачашъярах ГалгІайче хьалха я, Россе гІолла латта хьал юкъяра діалаьрхІача.

Юхедиса балхаш чакхдохаргда йиллача ханашка, аьлар Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас. Уж хаттараш чудоагІаш

йолча министерствошта, моттигерча Іаьдала тіадиллар дикал йолаш шоай ханнахъа уж чакхдахара тіахьожам лоаттабар.

Республикан Кулгалхочо терко тіахийтар, уж балхаш дара хьадайт ахча нийса хьожде харах, цу тайпара толамаш даха таро хилар - из да мехка кулгалхоша діадехар.

Эккажкъонгий-Юрта таьзет хилар, СВО біухо Берсанаькъан Йоакъап діаволлаш

ГІазданаькъан Ахьмад

Эккажкъонгий-Юр-тара Берсанаькъан Ахьмада Йоакъап велар, ший тіема декхар турпалал гойташ кхоачашдеш, СВО тіема даькъ тіа. ГІалгІайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас тіадиллача декхарах, из тіеххьарча новкъа воаккхаш дукха Наьсарен кхален викалаш баьккар. Цар цу халача хана хьаллаьцар біухочун гаргара нах, эшача шоаш царна гІо де кийча хилар белгалдир.

Цига дакъа лоацаш вар Наьсарен кхален администраце кулгалхо Овшанаькъан Мухарбик, цун гІонча Исмейланаькъан Темарлан, кхален Кхела кулгалхо Эккажанаькъан Идрис, ший гІончаца Шоанахой Жабраилца, иштта юрта администрацей кулгалхой. Цар кодам бир веннача біухочун гаргарча нахага.

Берсанаькъан Йоакъап, ше цу тіема мугІарашка мел латтача хана, Даьхенна мутІахъа волаш, ший декхар дizza кхоачашдаь діавахар, иштта ву-саргва из республикан бахархой дагахъа.

Дала гешт долда, Дала къахетам болба цох!

Мехкада: Цахаддаш токаца Іалашо яр - юкъярча бехктокхамца дувзаденнар

Баркинхой Мурад

ГалгІайчен токацара хьал тоадара дер дукха да. Цу программанна чудоагІаш да тока саьргаш хувцар, къаьнара гІирсаш кердадахар, моттигашкара хьал тоадар. Карарча хана цІенхашта тоадеш латт Наьсарен кхален Эккажкъонгий-Юртар дакъа. Укхаз вах 30 эзар саг; цул совгІа, дукха вахара, дешара моттигаш а я.

«Къаьстта йола терко лоаттаю берий бешамашта, ишколашта токацара хьал лоаттадара. Из болх цу даькъ тіа дика

вІашагІбелла хиларах тийша да, цига дика кхетам балар а. Тока гІирсаш лаьгІа болх беш хилча, цу моттигашка санна, дезалера а хьал во хул. Цу юрта 20 керда біоагІа ІоьегІаб, 100 «пела» хийцад, кхо километр діаьха керда тока саьргаш дахийтад. Ардара бутт чакхбалале кхы а 2,5 километр тока саьргаш хувцаргда. Из болх Эккажкъонгий-Юрта діабихъа Іац. Карарча шера бархІ бетта 51 км тока оагІув хийцар, 2 106 «пела», иштта 34 трансформатор тіа болх діабихъаб. Лостам бир 23 гектар лаьтта цІендеш, йокъаенна баьцаш, кІотаргаш діайоахаш.

Къаьстта йола кийчо гуйранІан зама тіайоагІаш еш я: говзанчаша технически гІулакх дара балхаш діадихъар, 200 гІирс меттаоттабир. ЮД меттаоттайир», - аьлар ГалгІай Республикан кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас.

Цо белгалдир, тока саьргаш кердадахар - из даим діахьош бола болх ба. Цо яхачох, лоархІаьме да ший ханнахъа уж деха моттиг гучаяккхар, тоаяр, хІана аьлча доккха лоа Іудилла, шелал эттача, цар доккхагІа зулам дергда.

ГалгІайчен Кулгалхочо белгалдир; тока гІирсаш шоай хан-

нахъа, талха ца талхаш, болх беш хилар - из вай юкъяра декхар да. Цун дикал тийша я говзанчах санна, бахархоех, бизне-

сах. Ший ханнахъа мах діалуш хиларо цахаддаш наха тока хьалаш лоаттадара таронаш со-вйоахаргъя.

ГІалгіайчен Халкъа Гуллами Наьсарен шахъара кхели бувзамаш чІоагІдеш я

ГІазданаькъан Ахьмад

ГІалгіайчен Халкъа Гуллама кулгалхо-чо Гаьгенаькъан Руслана вІашагІкхетар хилар Наьсарен шахъара кхела кулгалхочунца Бохтаранаькъан Ювсапаца. Балха къамаьла чудоагІаш, законаш хьакхоллача республикан моттига кулгалхо-чо ший балха новкъост даькъалавийцар шахъара 245 шу дизарца. Гаьгенаькъан Руслана лакха мах оттабир доал деча даькъ тІа хьадеш латтачунна, проекташ кхоачашъеш, наьха хьашташ тоадеш хилара. Цо иштта белгалдир шахъара кхело, республикан депутаташца законаш хьакхоллара даькъ тІа цхъана бувзам лелабар пайдане долга.

«Наьсаре доккха даькъа дІалоацаш я республикан хьалхашка латта декхара ш кхоачашдеча даькъ тІа, белгалдаьккхар цо. ДІахо шахъар дегІайоалайра дола хаттараш а дийцар. Ший аргІагІа Бохтаранаькъан Ювсапа баркал аьлар Гаьгенаькъан Руслана, цо шахъара иштта терко лотта-ярах. ДІахо дийцар шахъара кхела балхах, цун керттерча декхарех, наьха вахара хьалаш тоадара дІахо де лерхІадох», - аьлар «Сердало» газетага, ГІалгіайчен Халкъа Гуллама зарбан болх лелабераша.

Цар лаьрхІар дІахо шоайла бувзам лелабеш, дегІаахара даькъ тІара хаттараш цхъана кхоачашде.

ГІалгіайчен Кулгалхо вахар, Малсаганаькъан КІарцхала парк хьаеллача

Баркинхой Мурад

Малсаганаькъан КІарцхала цІерах йола парк лаьрххІа хьайийллар, Наьсарен 245 шу дузаца дийнахъа. Из дика моттиг бахархошца цхъана екъаш хилар ГІалгіай Республикан кулгалхо Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьла.

Наьсарен, къаман вахаре доккха таьрахъ долаш, шоай мехках доаккхал деш бола дукха бахархой гулбелар. Цига даькъа лоацаш вар Паччахьалкхен Думан депутат Біарахой Бек-хан, Наьсарен администраце кулгалхо Оздой Руслан, шахъара керттерча маьждига имам Ціолой Хизар, иштта лоархІаш бола республикан къоаной. ЦІай долаш вІашагІкхийтар керда-ьяккхача майдан тІа моттигера бахархой, халкъа кулгаговзала пхъараш, юкъярлон викалаш.

Къаьстга йола моттиг дІалаьцар республикан Кул-

галхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас нахага даьча къамаьло.

Керттера терко цига йир эггара зІамагІа болча хьаьшашта. Царна лаьрхІа интерактивни доазонаш, тайп-тайпара яхъаш яр цу майдан тІа йоаржаяь.

Республикан Кулгалхо боккхача безамца хьежаш вар царга. Иштта цунна яйра суртанчий оарІонаш, цига дукха дар ГІалгіайчен Іалама хозале гойташ дола сурташ, кхерах, аьшках даь балхаш, къаман тІабувхабу гІирс, кхьдола товараш.

Махьмуд-Іаьлас къамаьлдир говзанчашца, царна юкье бар лоалахарча республикашкар баьхка хьаьший; цо белгалйир, ГІалгіай къаман, иштта ерригача Даькъастен къамий культуран оагІув, исторически тІехъале лораяра цар малагІа даькъа юкьедахъ.

Малсаганаькъан КІарцхала цІерах парк тоаяь хиларах гонахъара моттиг а сийрда-

ьялар, хоза доал деш, лостам лелабеш, дика масалаш гойташ лелаю из. Дукха хиннад цу тайпара хувцамаш Наьсаре. Уж балхаш дар чудоагІаш йола проекташ кхоачашъеш

хиларах, дукха шахъара таронаш хьакхеллай.

Наьсарен 245 шу дузаш, цу тайпара хоза тоадаьча даькъ тІа вІашагІкхета таро хилар вай мехкахой, хьаьший.

«Сигаленал лакхагІа» яха фецара гойтам безабелар наьсархошта а хьаьшашта а

Оздой Гіиса

Наьсарен 245 шу дизара цІай дездар цІаккха дицлургдоацаш хилар, цо вІашагІтехар шахъара бахархой, хьаьший. Из болх вІашагІбеллараша кийчъаьяр дика, сакъердаме программа. Деррига чулоацаш, хІара сахъат шеший программа йолаш дар. Эггара чІоагІагІа наха безабеннар бар «Сигаленал лакхагІа» яха гойтам.

ЦІай дездара программа дІайолаелар берий салоламгара. Из моттиг хьа-

лийзар беламах, аниматораш, яхъаш, интерактивни доакъош зІамигача бахархошта шортта сакъердам луш дар. 15:00 доалача хана, берий сакъердам чакхбаьлар, бакъда берригача бахархой, хьаьший теркам тІаозаш хилар «Сигаленал лакхагІа» яха шоу.

Доакъашхой цецбаьннача латтийсар. Из яр боккъонца йола говзал, ше латтача саг тхьовсавеш йола. Из бахъан долаш Наьсарен цІай дицлургдоацаш хилар, цо хьагойтар шахъар ший цІай лакхача боарам тІа дІадахъа ховш йолга.

МагIалбике цхъана вашагIболл, Даьхен бухошта новкъостал ду болх

Баркинхой Мурад

МагIалбика шахъара кулгалхочо, «Даьхен лорабой» ганза викалашца цхъана, вIашагIкхетар дахьош дий-цар лаьрххIача тIема опера-це доакъашхошта, цар деза-лашта новкъостал дарах. Ша-хъара администраце кулгал-хочо Боканаькъан Мухъмада, цун гIончас Мургустанакъан Микаила, «Даьхен лорабой» ганза ГIалгIайчен филиала вахара оагIонца бувзабенна болх лелабеча Коазой Хъами-да белгалдир новкъостал ло-аттадара бола болх дикагIа тоабе безилга.

«Къаьстта йола терко тIаьхийтар къовсаме латта хат-тараш кхоачашдара, вахара па-спорташ дахара, доагIаш дола ахчаш хьаэцара. Иштта дий-цар Совтанаькъан Адама Ма-рета даь кхайкарал - из я бухо-чун ГIайтакханаькъан Рустама

нана. Цун хаттар дар, социаль-ни паспорт даккхарца дувза-денна. Шахъара кулгалхоша из хаттар кхоачашдар тIадицаллар говзанчашта, цу дезалашта нов-къостал дара хьал тахка аьнна»,

- яхаш, дийцар «Сердало» газе-тага «Даьхен лорабой» ганзе.

Тхоца къамаьл даьчо ма ал-лара, лаьрххIача операце мас-сайолча оагIорахъара новкъо-стал лоаттадар шоайла бувзам

лелабеча боахамашта хьалхаш-ка латта керттера хаттар да.

Цу бувзама чудоагIаш, бIухошта эшар Iалашдара йок-кха терко лоаттаю тахан, респу-бликан масса долча боахамаша.

ГIалгIайчен столице хьежар, лаьрххIача операце доакъашхой вахара хьалашка

Ужахъанаькъан Хъамзат

«Даьхен лорабой» ганза республикан филиала, прокура-туран викалаш цхъа-на бахар; Магасе баха СВО бIухой, заIапхой болча. ТIема декхараш кхоачашдеш, могашал яйнача бIухошта мас-сайолча оагIорахъара Iалашо яр чудоагIаш да вахара хьалаш хьакхоллара йолча лаьрххIача програм-манна. Из лаьрхIа да ветеранашта эшар ле-ладара, царна терко яра.

«Даьхен лорабой» ганза ГIалгIайчен филиа-ла вахарца дувзаденнача дешаех бола Китенаькъан Зарема, Къоастой Ева, Магас-Шахъара прокуро-ра ГIончаца Хаматхана-наькъан Мусайца цхъана бахар, СВО ветеранаш Чо-панаькъан Мухъмад, Ха-занаькъан Адам, Овша-наькъан Аласхан болча. Царца, цар гаргарча на-хаца къамаьл деш техкар вахаре эша новкъостал дара дешаш, уж меттаот-табар, лорашка чакхба-хар, бокъонаш меттаотта-яр, вахара хьалаш тоадар дийцар», - аьлар «Серда-ло» газетага «Даьхен ло-рабой» ганзе.

ТIахьожам викалаша бIухой долча деррига-ча юридически хаттараш-та жоп делар, царца дага-баьлар. Цу моттиге кхо-ачашде йиш йоаца цар хаттараш, уж чудоагIача кхыча боахамашца цхъа-на кхоачашдергдолаш дIаяздир. ХIара цу тай-пара хаттар ганзо, про-куратуро шоай тIахьожам болаш леладу.

СВО бейнача бIухой даьшта, дарба де новкъостал дир

Оздой Ийса

«Даьхен лорабой» ганза респу-бликан отделене новкъостал дир, СВО къонгаш бейнача даь-шта. Ганза вахара оагIонцара болх лелабу Коазой Хъамид ше вахар бейнача бIухой Леймой Салмана ХIарона, Iажанаькъан Салмана Амира дай болча, царна уж бахача моттиге новкъостал де.

«Из цига вахара бахъан дар, бала бена нах психологически хьаллацар, царна эшаш дола нов-къостал дар», - аьлар «Сердало» газетага цу ганзе.

Уж санаторе могашал тоае ба-хийтарца дувзаденна деррига хаттараш ганза болхлочно сиха кхоачашдир. Кастлуш бIухой дай цига дIагIоргба. Цар баркал аьлар шоай гIулакха оарцагIа мел баьннарашта.

ГIалгIайче кхетаче дIайихъар СВО ветеранаш, цар дезал хьаллоацача кхело

ГIазданаькъан Ахьмад

ГIалгIай мехка кхетаче дIайихъар «Даьхен лорабой» ганза хаттарех йолча боаха-машта юкьерча кхело. Из кхе-таче дIахьош кулгал деш вар республикан Кулгалхочун,

Паччахьалкхен Администраце кулгалхо Мархенаькъан Анзор. Кхетаче дIахьош цун доакъаш-хой хьежар лаьрххIача опера-це тIема бIухошта, цар деза-лашта, заIапхошта, иштта бей-нача бIухой дезалашта нов-къостал лоаттадара дешашка.

«Кхетачен чаккхе еш лаьрхIар, лорий хьалаш юкье-доахаш; бIухой, цар дезалий мо-гашал меттаоттаяра дола нов-къостал лоаттаде, МСЭ ганза тоабаш, кхыйола балха мотти-гаш, уж нах бахача дIаухаш, берашта психологически гIо де

дешаш хилар. Мархенаькъан Ан-зора тIадицаллар из кхоачашдара тIахьожам лоаттабелга. Цо ях-чох, цу тайпара хоадам болаш болх дIахьош хиларо таро лур-гья лорий новкъостала дикал лакхье, ветеранашта, цар гар-гарча наха лорий новкъостал лоаттаде», - аьлар «Сердало» га-зетага ГIалгIайчен Паччахьалк-хене.

ЛаьрххIача тIема опера-це бIухой, цар дезал хьаллацар паччахьалкхен вахарца дувза-денна декхар хинна Iац, еррига-ча юкъярлон цхьоагIо, барт хи-лара кIийле я из. СВО доакъ-ашхошта новкъостал лоаттадар мехка хургдолчун, наьха мога-шала лаьрхIа йола йоккха про-грамма я, цига хIара бIухочун ховш да, шийна карагIдаьнна-мах болаш, лоархIаш долга, иштта ший дезала даим терко лоаттаергйолга.

СВО Галгалайчен ветерана ший проект йовзийт ерригроссийски боарам тла

Оздой Ийса

Галгалайчера лаьрххича тема операце доакъашхо Чопанакъан Мухьмад «Ший никъ» яхача СВО Еригроссийски проекта доакъашхо хилар, из хьакхоллара болх длаболабир Тамбоверча, Г.Р. Державина церагича паччахьалкхен университете. Из программа лаьрхича я тема блухой кагирхой политиканна юкьебахара, царна новкъостал дара. Проект лектораш ба СВО тема говзал йола ветеранаш, уж хьаллоац Россее герзашщарча низий Министерствос, «Аз докхал ду» яхача Ассоциация, «Даьхен лорабой» Паччахьалкхен ганзо.

«Ший никъ» яхача проекте дакъа лоацаш хилар, тахан вай блухой тема говзал, цар чоагъенна длаэтта сага оамал эшаш йолга берригача мехка длагойта таро я из. Тхо тешаш да вай мехкахочун цу проекте цо йомадаьр цунна накъадаргда, аьнна, цо юкъярлон пайда бахьаргба», аьлар «Сердало» газетага Галгалайчен «Даьхен лорабой» ганза филиала хьал-

ха латтача Абьаданакъан Ислама.

«Ший никъ» яха проект хьакхеллай, СВО блухой таро хургйолаш, кулгал деча дакъ тла малагича ка йоалаш шоаш ба хьагойта, цар массайолча ханара вахар длахьоча дакъ тла кердадараш юкьедахара шоашкара дакъа лоацаргдолаш, уж маьр-

шача вахарга бахара, хларанена ший гьулакх корадергдолаш.

Дукхача кандидаташта юкье Чопанакъан Мухьмад чакхваьнна, цун массайолча оагьоракъара новкъостал лоаттадеш я Галгалайчера «Даьхен лорабой» ганза филиал.

Галгалайчен викало цу программе гойт, кхувш йоагича

тлехьен Даьхенцара безам совбоаккхаш кхетам балара, тема дакъ тлара цлабаькхача блухошта новкъостал дара лаьрхича ший проект хилар.

Из болх длахьош ба университета академически тлахьожам лоаттабеш. Уж курсаш яхча баьлча царна дипломаш лургда, цар керда дешара оагьув йомаяь

хилара тешал деш. Болх шаьрбергба вузашка, длахо болх лаха новкъостал дергда кагирхой политика дакъ тла.

Из болх лаьрххича кийчо яь длахьош ба, мехка 47 моттиге, Даьхен блухоша 150 влшагькхетар дладихьад 4 эзар совгича болча кагирхошца.

Лаяца воаллача республикан вахархочун бокъо я, ший дезала гаьна воацаш хила

Баркинхой Мурад

Галгалайчен сага бокъонех волча викала балха фуса-ме дехар дахьаш ера моттигера яхархо, цун воI лаяца воалл республикан лоткъама набахта, кхычаьха ха такха длахьожавара хоадамга хьежаш ва из. Кхалсага белгалдир, ахчанцара кхоачам цахилар бахьан долаш, ше а е цлагича саг а цунна тлехьаваха таро йолаш вац, нагахьа санна из мехка гаьнарча моттиге длахьожавойя.

ГПР УПЧ хоамий-аналитически дакъо «Сердало» газетага ма аллара, республикан сага бокъонех волча викало цу деша терко тлаяхийтар, из лаьрххича дола дехар дладихьийтар баьбехк кхоачашбеш долча Федеральни гьулакхе, цу дезалера хьал теркалдар дехаш. Дехар дика тлехьале йолаш хилар. Суд яь яьлча, из саг Ставропола мехка тоавалара набахта длахьожавергва.

Галгалайче гьолла вола сага бокъонаш лораяра викал оарцагьваларах, цинна гаьна воацаш хила таро я лаяца воаллача сага. Гаргара нах цунна тлехьааха йиш йолаш ба, шоайла дезала бувзамаш леладеш.

СК болхлоша кадеташца, дешархошца влшагькхетар дладихьар

Газданаькъан Ахьмад

Галгалайчен тохкамхоша кхетаче длайихьар кхувш доагича ноахалашца, криминалистика хьакхелла Ди долаш. Россее Тохкама комитетата лоархьламеча дакъа болхлой цлай хлара шера ардара бетта 19-ча дийнахьа дезду. Цунца дувзаденна, республикерча тохкамхой викалаш бахар СК кадетий класца, иштта Пажарий-Юртарча

№3 йолча ишкола дешархой болча.

«Кхетаче йолаш, цу боахама болхлоша гойтар берашта, шоаш балха тла леладеш дола криминалистически гьирсаш. Уж накъадоалаш да моллагича цимхара хьал эттача моттиге хиннар фуд хара, лар яккхара, тешалаш лахара.

Дешархошта дайзар уж гьирсаш, цар фу ду хайра, уж уголовни гьулакх тохкача хана

мишта накъадоал хьежар.

Къаьстта бераша терко тлаяхийтар цар криминалистий къахьегаме, цу балха отташ хилча дладехараш фуд хайра», аьлар «Сердало» газетага Галгалайчен Тохкама комитете.

Кхетаче чакхийоалаш, хьехамаш дир, кхувш йоагича тлехьен нийсача наькъ тла йоаккхаш дола хаттараш дийцар, дешара дакъ тла хьинар долаш, моллагича халонаш тлехьаюташ уж хилар ловш дола ловцаш

даьхар.

Хьаьшаша белгалдир, тахан длаелла дешара лард, кхоана накъайоалаш хургья, аьнна. Иштта цар аьлар, Россее Тохкама комитетата налараш даим хьайийлла хургья шоай гьулакх дика леладеш болча кагирхошта. Цунца цхьана белгалдир, таханара дешархой, массехк шу даьнначул тлехьагича шоаш мо бларчча бокъонаш йола болхлой хилар ловлга.

Бахархой таро я ЖКХ декхар дІалуча пайда бе

Оздой Гийса

ГІалгІайчен бахархой бокъо йолаш ба ЖКХ дІадодар кІеззига мукъагІа меттаоттаде, хІара бетта ахча доагІаш хила. Из хьал леладара цар декхар язде деза, иштта каьхаташ даха деза, ше пайда боагІаш хилара бокъо йоаккхаш.

«Цу каьхаташта чудоагІаш да паспорт, СНИЛС, ше чувача фусам каьхаташ, из ахча шийна доагІаш хилар хьагойташ дола каьхат, леладеш дола ахча лоаттадеча моттига чота тІара даьккха каьхат, «Мир» карта чулоацам. ЕДК кийчъара ваха веза субсиди, меттаоттаду ахча луш йолча моттиге. Цига ха йиш я, хоадам боллаш малагІа каьхаташ эш», - аьлар «Сердало» газетига ГІалгІайчен Пачча-хьалкхено.

Из ахча хІара сага ше-ший боарам болаш луш да. Цига дІалоархІ цу сага аьттонаш хилар, иштта из далара бокъонаш. ХІана аьлча ЕДК далара бокъонаш ювзаенна я ЖКХ хьалаш леладарца. Юххера а, хьалаш дола ахча ца хила йиш я, квитанце тІа латтача маьхах ах миссел.

БархІ бетта гІашлой бехках шозза дукхагІа нийсьелар ДТП

Курскенаькъан ИбрахІим

2026 шера наджгоанцхой-маьцхали бетташка ГІалгІайче гІашлой бехках 12 авари нийсьелар - уж шозза дукхагІа я дІадахача шера цу юкба хиннарел. Виь саг велар, из деррига а нийсделар баьдъенна-чул тІехьагІа. Цох дийцар ГІалгІай Республикан Госавтоинспекце урхаллен кулгалхочо Зурабанаькъан Султана, республикан «Кхерамзлен болх дІабахьар» яхача пресс-конференце кьамаьл деш.

Ерригаш а республике бархІ бетта 155 ДТП хилар. Веннараш 34 саг ва, 214 човнаш яь ва. Эгара дукхагІа нийслуш дола из хатар, машинаш сиха лехкаш хиларах, духьаларча машина наькъ тІа бувларах, сабаре цахиларах да. Цул совгІа, Госавтоинспекце терко тІайохийт кхерамзлен тІехкараш дІа ца тохаш хилара.

Цу даькъ тІа гІашлошца хьехама болх дІахьош ба. «Кхерамзлен болх дІабахьар» яха кампани лаьрхІа я берашта, дешархошта, студенташта, Јомалуш болча водителяшта. Царна лаьрхІа кийчъаьй спектаклаш, интерактивни семинараш, викторинаш, наькъа хьовзамаш нийсденна моттигаш гойта масалаш.

ГІалгІайчен юртбоахаме дийцар дІахьоча балха дешаш

ГІазданаькъан Ахмад

ГІалгІайчен юртбоахама, кхачан Министерстве дІайихьар аргІанара кхетаче. Из хетаяь яр цу боахаме дІахьоча балха хоадам бола дешаш дувцара. Керттера дийцар дар, боахама хьалхашка латта декхараш кхоачашдар, иштта гуйре тІайоагІаш дезар, яхаш, хоам бу «Сердало» газетига цу боахама зарбан болх лелабераша.

Цига дувца оттадаьча де-

шашта чудоагІаш дар кхьдола декхараш а. Боахама чудоагІача доакъой кулгалхоша дийцар мехка ахархой балха даькъ тІарча хьалех, кхай тІара балхаш дІахьош хиларах.

Белгалдир, деррига балхаш лаьрхІа хиннача боараме дІахьош хилар, юртбоахамхой ма хулла шоай низ, хьинар гойташ кьахьега дезаш хиларах, цун бахьан да, ара хаоттам хувцалуш хилар.

Къаьстга терко тІахьийтар шоай ханнахьа

дІаязбалара. Цига хоадам бир, статистически хоамаш чудала деза ха кьоастаеш. ХІара даькъ тІа бехктокхаме хила безараш белгалбир, уж ба деррига хаттараш кхоачашдара тІахьожам лоаттабе безараш.

Иштта цига дийцар, кастлуш хьатІадоагІаш республикан «Дошо гуйре» яха цІай хиларах. Доакъашхоша из цІай дІадахьара бе беза болх белгалбир, цун бехктокхамебараш хержар. Керттердар - из цІай лакхача боарам тІа дІадахьар.

Кхетаче чакхьоалаш, гулбеннараш хьежар цхьацца долча сиха кхоачашде дезача хаттарашка. Юртбоахама шу дика чакхдаккхар тийша да, хІара болхло ше волча даькъ тІа бехктокхаме хиларах. Берригача кулгалхошта тІадиллар, хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара тІахьожам лоаттабар. Балха даькъ тІа керттера хьадехар - болх дика вІашагІбелла, сиха, дика толам боаккхаш дІабахьар.

Іарпенаькъан Ювсапа цІи лелаю Политехнически колледж тоаяь яьлар

Баркинхой Мурад

Наьсаре тоаяь яьлар Іарпенаькъан Ювсапа цІерах йола Политехнически колледж, из хьакхеллача хана денз, хІанз хьалхара цІенхаштта тоайир из. Цун проект кхоачашйир ГІалгІайчен гІишлошъяра Министерствос декхарах, «Профессионалитет» яхача федеральни программо, «Кадирхой, бераш» яхача кьааман кердача проекта чуйоагІаш. Уж проекташ хьаллоац Росс президентта Путин Владимира. Из болх дІахьош дІадодар 123 миллион сом дар.

«Сердало» газетига, ГІалгІайчен гІишлошъяра министерстве ма аллара, гІишлонхоша хийцар тховнаш, тока хьал, керда йІовхала гІирсаш оттадир, тІера гІишло хоза куц долаш тоайир. Из беррига болх тІахьожам болаш дІабихьар,

цига каст-каста балхага хьожаш яр гІишлошъяра министерство.

Из республикан боккха лерхІам болаш да, хІана аьлча цу колледжо кийч-

бу тахан ГІалгІайчен транспорта, мехкадаьтта даькъ тІа эшаш бола говзанчаш.

«ДикагIа йола ишкола столови» яхача яхье котбаьннараш белгалбир

Баркинхой Мурад

ГIалгIайчен МагIалбика кхален Инаркьера ишкол дакъа лоацаш хилар «ДикагIа йола ишкола столови-2026» яхача яхье. Керттера яхьаш дIайихьар моттигерча №11 йолча юкьерча ишколе. ХьалхагIа, доал дара даькъ тIа шоаш дикагIаьрех хилар чIоагIдаь мехкара дешара моттигаш яр цу юкье дакъа лоацаш.

ГIалгIайчен дешара, Илман Министерстве «Сердало» газетага ма аллара, из дIайолалуш кхоллама программа гойтар. Из дIаьхош хиннача ишкола дешархоша хьаьшашта, доакьашхошта лаьрхIа, культуран ЦIен артистацц цхьана, безаме тIаэцар кийчдир, лаьрххIа йола программаш юкьеьяха.

Цул тIехьагIа кхелахоша шоай болх дIаболабир.

Дешара моттигашка кийчдаьча даарашта мах оттабеш яр кхел. Цар теркалдир ишкола балха хIара дакъа, санитарно-эпидемиологически хьалагара даарех дIатехача чам тоабеш болча кхоачамга кхаччалца.

Дукха шоайла дагабьнначул тIехьагIа, республикан дикагIа йола кхо ишкола белгалйир. Сийлен хьалхара моттиг яккхар Магаса №2 йолча юкьерча ишколо, шоллагIа моттиге хилар Шолжера №8 йола юкьерча ишкол, кхоалагIа моттиг яккхар Долакха-Юртарча №6 йолча ишколо-берий бешо.

«ДикагIа йола ишкола столови» яха яхь - из я кхача кичбара говзал гойташ. Бакьда цул совгIа, цо хьагойт берий могаша-ла эшар, дешара керда кеп. Цун керттера декхар - дешархой кхачан кхерамзле, цун дикал лакхьар, иштта шоаш йол-йолча цу моттигаша болх дикагIа тоабар.

Доккхача денала зIамига кулг

Эккажкьонгий-Юрта денала урок дIайихьар, кьонача турпалхочоа Дербичанаькъан Хизара хетаяь

ГIазданаькъан Ахьмад

Бокьонца болча турпалхочех бола дагалоаттам, цар яьннача ханага хьежжа хилац, царна карагIдаьнна денала гIулакхаш хургдолча ноахалашта масалаш хинна дахаш хул. Кьаьстта цу тайпара кIоарга, дег чура, лоархIаме кьамаьл хилар Эккажкьонгий-Юртарча №7 йолча юкьарча дешара ишколе. Наьсарен кхален культуран ЦIен кхоллама болхлоша юхьан-царча классашкарча дешархошта лаьрхIа денала урок дIайихьар, «Замига кулг» яха цIи йолаш.

Из цIи кхетаченна цаховш яланзар. «ЗIамига кулг» - из мукьам язбаьр ва цихеза российский композитор, продюсер Фадеев Михаил, 8 шу давннача гIалгIай кIаьнка Дербичанаькъан Хизара карагIдаьннача турпалча гIулакха хетабаь.

Из зIамига кIаьнк велар, ше хержа доккха гIулакх деча наькъ тIа - тIеххьара са доаккхача кхаччалца из хьежар хиво юхьош вола ший зIамига доттагIа сихденна додача Шолжа хи чура араваккха.

Из нийсделар. Наьсарен кхален Яндаре 2026 шера аьтинга бетта 15-ча дийнахьа, цига оарцагIаьлар еррига республика. Фадеевс хьакхелла илии доккха дозал долаш хилар, цо цу мугIарашца кхайкаду сага денал, Даькьастен кьамий бIаьшерений мах бараш. ГIалгIайчен Халкьа артисткас ГетагIазанаькъан Iайнас ший деррига хьинар дIаделар из илии дIаоалаш, цунга гIолла республикан араьха бахача наха а цу хатара лазар хоадолийташ.

Из дагалоаттама кхетаче вIашагIеллар, сценарий язъяр яр Наьсарен кхален ДК исба-

хьален кулгалхо КIуренаькъан Iайна, методист Налганаькъан Лема, иштта класса кулгалхо, Эккажкьонгий-Юртарча №7 йолча юкьерча ишкола хьехархо Хазанаькъан Марина.

Шоай низ, хьинар вIашагIтеха, цар хьакхеллар дег чура тамашийна сагото цхьана екьа, лакхача гIулакха хьал. Денала урока чудоагIаш, цу дешархочун карагIдаьнна из доккха гIулакх Даькьастен денал, чура низ хилар, эггара лакхара сага денал хилар санна тIаййцар зIамигача дешархоша.

Кхетаче дIайолаелар боккха чулоацам болча КIуренаькъан Iайнай кьамаьлаца. Цо ма дарра вIашагIделлар ше кьамаьл деш, 2026 шера аьтинга бетта цу хатара деношка хиннар. Цу дийнахьа ший новкьост, сихденна доагIача Шолжа хиво юхьош бIаргавайча, цхьан секунда кхы уйла ца еш; Хизар, ший кхерамзлен уйла а ца еш, цу хи чу чукхоссавелар. Цун кьонача дега ховра цхьа закон - тешшаме новкьост хилар, Даькьастен сий лорадара, юхеравар кIалхарваккхара закон.

Цу кIаьнка тIеххьара вахара миноташ, цун турпалал дайза бола нах цецбаьлар цунна карагIдаьнначох. Цига ма дарра хиннача хатара мах бовзийтара юкьедаьккхадар Фадеев Максима илии, цо гойтар цун маIан, цо белгалдир турпалхой дог доккха а, безамах диза а долга, хIаьга зIамига кулг кхычарна тIагIолла дуне хьаллаьца латташ хилар.

Из хьал довзийта кьамаьл чакхдаьнначул тIехьагIа, берашца цхьана кьамаьлаш хилар. Дешархой а цу юкье дика дакъа лоацаш бар, шоашта бакьахьа хета хаттараш телар цар, боккхийчар санна уйла йора хинначун. ИйтлагIа классе дагIача бераша шоаш-

та хетар дийцар, цу дийнахьа шоай ханара волча дешархочун фу уйлаш хиннай-хьогI, яхаш, хеттар цар шоай хьехархошка. Гуш дар Хизар цар дегашка виса хилар, боккхагIчар хIара дош лоацар цар, дукхагIбараш белхар.

Из кхетаче вIашагIеллараша «Сердало» газетага ма аллара, цу тайпара денала урокаш дIаьхьаро новкьостал ду бокьонца волча турпалхочун карагIдаьннара дикагIа довза. ЗIамига турпалхо дагавоалаш, дешашка хинна а ца Iеш, вай хIара дийнахьа леладеча вахара гIулакхашка хила веза - эшача новкьостал дара кулг кховдадеш, шоай хьамсарча лаьгта машар лорабеш, вахаре моллагIа дола дика гIулакхаш деш.

Сийрда а, кIоаргга дег чу южаш а яр кхетачен тIеххьара оагIув. Цига дIабихьар «Хьаллаца турпалхо» яха болам, из кийчбаьбар лаьрххIа 4-ча класса дешархошта. КIаьнкаша шоай кукташ тIа: «Вай деций

кьонахий?» яха уж денала дешаш дехкар, уж дар ше хи чу тоссалуча хана Дербичанаькъан Хизара аьнна дешаш, царех хилар тIехьа тIадоагIача ноахалашка тIеххьара даь кхайкарал. Цига ийлигаша хоза кийчъаьр кхетаче дIаьхош йола моттиг, - Фадеев Максима иллецара, зIамига кулг тIадола ахкаргаш кийчдир, из кулг гIертар бух боацача хиво юхьош вола саг хьалваккха, хIанз из бера цIенача дега белгало хинна дIаэттар.

Дербичанаькъан Хизара карагIдаьннара - из гетгара зIамига волаш гучадаьнна, бокьонца дола денал хилара масал да. Кьаьстта цу тайпарча цIенача, денал долча, майрача наха язду шоай кьаман истори, уж ба мел бах а боккхийбараша а, бераша а царгара масал эца дезараш.

Ерригача Россее, ГIалгIайчен бахархой дегашка вай мел дах дусаргда цу кIаьнка сийрда, дика гIулакх.

Саг кхевар, нейросеташ, тоабан цхьоагlo

ГалгIайче дIайихьар республикан «Хьалхарчар болам» яха хьехамчий кхетаче

ГIазданаькъан Ахьмад

ГалгIайчен Наьсарен кхален Iаьлий-Юрта дукха дешара оагIонаш чулоацаш лицей хилар бахьан долаш, цу даькъ тIа «Хьалхарчар болам» яха хьехамчий моттигера вIашагIкхетар дIадахьа таро хилар. Цу кхетаче баьхкар хьалхарча отделе болх лелабераш, кхетам балара даькъ тIара хьехамчаш, хьехархой, хьинар дола даьй, йоккхагIча классашка дагIа бераш, уж ба хIара дийнахьа кхувш йоагIача тIехьен из дика дегIаахара цу болама юкье новкъостал лоаттадераш.

ВIашагIкхетара керттера бахьан дар профессионални говзал йовзар, дешара шера дика хьинар долаш накъабар. Программа чубоагIаш бар проектни болх, интерактивни говзанча хьехамаш, дика прокташ кьоастаар.

Практически оагIонна чуйоагIаш «Хьалхарчар дош» яха интерактивни оагIув йоаржайир, цига кьамаьл деш вар Iарчакханаькъан СаIид. Из ва болама мехкагIончий кхетам балара оагIон кертте

латташ, иштта ловзара технологей эксперт.

Цо кулгал а деш, доакъашхоша тоабашца цхьана хаттараш кьоастадир, цар техкар хьехархочун хьалхашка отташ дола чоалхане хьалаш, иштта цар Iомадир хьалхарчар доакъош дIаходахьара хьалаш. Цига хIаране таро яр шийна кулгалхочун болх

дIабахьа могоргдий ха.

Къаьстта йола оагIув яр тоабан юкьера психологически хьал тоадара хетаяь, из дIахьош вар Нохчий паччахьалкхен хьехархой института хьехархо, пхьоаллен кулгалхо, хьехархой Илмай кандидат, «Россе шера Хьехархо - 2018» яхача яхье котваьнна Динаев Iалихан.

Дика вовзаш волча хьехархочо ший болх бовзийтар, цо гойтар сиха оамал йола сагIаьдагIа ве, берашца царна сагота хургIоаца тешам луш йола балха оагIонаш лахар мишта хила деза. Ишколашк нийслуш дола масалаш доаладеш, цо довзийтар балха гIирсаш, уж хьехамчаша шоай классашка, тоабашка леладе йиш хилар.

Вай заман технологически кердадараш юкьедоахаш хилара хетаяь яр «Сага кхелла хьаькъал хьехамчанна новкъостала»: керда таронаш» яха оагIув.

Таьрахьашца дегIаахара Академе эксперт йолча Понганаькъан Аьсета гойтар, дешара даькъ тIа нейросеть яккхаро новкъостал деш хилар - керда йоазош дара, дешар дIахьош кийчо яра из эшаш я, аьлар цо. ЛадувIаш хиннараш из хьал дика кьоастаде ховш бар, пайда луш йола таьрахьий оагIонаш хIанззе а лелаеш бар.

Мехка вIашагIкхетар чакхдаьлар, бакьда эггара безамерIа, терко тIаозаш дар

хIанз дIадолалуш мара дац. Хьехамчаш, из болх лелабераш, кхетам балара даькъ тIа glo дераш шоай хьамсарча шахьарашка, юрташк, дешара моттигашка цIабахар, цар шоашца дихьар, лакха балха говзал йолча эксперташкара дукха шоай балха тIа накъадаргдар. Уж тешаш ба шоай хьинарах.

ХIанз из йоккха балхаца ювзаенна говзал, искусствени интеллект даькъ тIа ца деш дисар царна дика довзаш хургда. Тоабашца бувзам лелабара психологи вахара, дешара моттигашка дика юкьейоаккхаргья.

Цига хьайица балха эшараш, кердадараш, хьалхале лелаю гIирсаш ерригача ГалгIайчен студенташта, дешархошта накъадоалаш хургда. Цо таро лургья берашта шоай чура таронаш хьаелла, вахарца бувзам бола прокташ майрра оттае, «Хьалхарчар болама» тоабанна толам баккхара тешшаме хьалхара, эггара лоархIамерIа бола gIа баккха.

ГалгIайчен кагирхой Комитето «Хьа аргIа я хIанз» яхача проктацара бувзам шербергба

Баркинхой Мурад

ГалгIайчен кагирхой Комитета кулгалхочо Пхьошанаькъан Зоврбика, иштта «Хьа аргIа я хIанз» яхача Еригроссийски студентий прокта кулгалхочун гIончас Бобров Максима балха кхетаче дIайихьар. Из хетаяь яр кагирхой керттера дешаш дувцара.

«Сердало» газетага республикан кагирхой Комитета кулгалхочо ма аллара, цу

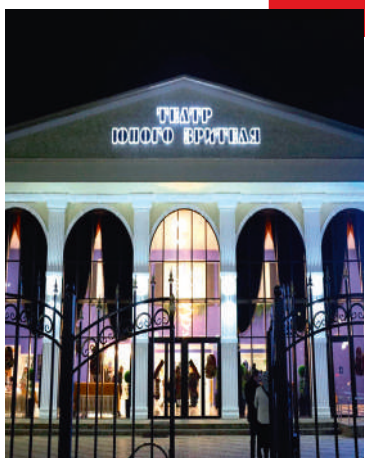
кхетаченна чудоагIаш дийцар начIал долча кагирхой массайолча оагIорахьара таронаш шеръярах, цу даькъ тIа ГалгIайчен доазон тIа цхьана йоккхий кхетаченаш, боламаш дIакхяхьара.

Керттера терко тIаяхийтар студенташ, ГалгIайчен юкьарло, кагирхой дукхагIа юкьебаргбола таронаш вIашагIйохкара. Цул совгIа, цар дийцар дика дешара хьалаш хьаьхолларах, кагирхошта юкье прокта менеджмента болх баккхарах, иштта кьонача ноа

халашта укх заман майдаш хьаьхолларах, цар профессионални таронаш маьхалъяхарах.

Из кьамаьл дIахьош белгалдир, дIахо шоайла айхха бувзам лелабара болх хоадам болча боарам тIа баккха безилга. Республике кастлуш цу хаттарех йола дешара оагIонаш хьаьхолла лаьрхIад; яхьаш, керда программаш хьаьхолларга гIолла, цо таро лургья ГалгIайчен еррига кагирхой юкьарло вIашагIтоха, цун низ чоагIбе.

Галг'айчен ТЮЗа актёраш дакъя лоацаш хилар, Халкъяшта юкъярча Вахтангова ишколе

Г'азданаькъан Ахьмад

Галг'айчен пачча-хьалкхен берий театра актёраш Цхьорой Азамат, Чиймарзанаькъан Акронат «Халкъяшта юкъяра РФ СТД Вахтангова ишкола» дешара проекта доакъашхошта юкъябоаг'аш ба. Щукин Бориса ц'ераг'ича театральни институте, иштта Вахтангов Евгений ц'ераг'ича академически театре болх беш ва кхоане йола Россе, кхыча мехкашкара, тайп-тайпарча моттигашкара 53 къона артист. Уж балха говзал эцаш хилар ц'ихезача театра ишколе.

«Сердало» газетага ТЮЗе ма аллара, хьехам луча дешашца кердача доакъашхошта къамаьл дир Россе театральни балха Союза, Щукински института ректора, Россе халкъа артиста Князев Евгение.

Из РФ СТД халкъяшта юкъяра проект в'ашаг'еллаяр профессионални къамаьл дара, шоайла балха говзал эцара, сцена т'а ловзара говзала керда доазонаш довзара.

Галг'айчен аритсташа цига лаьрхх'а долча дешарга ладийг'ар, дукха кердадараш дайзар, тематически говзанчий хьехамашка хилар. Керттера болх шаьрбара декхар дар, «Чума» яхача Камю Альберта культуран романа т'а цхьана болх бар.

Проекта чаккхе еш бар Подмосковье, «Актёр-Руза» кхоллама Ц'ен даькъ т'а.

«Дошо г'ала» яхача кинофестивалá, TV BRICSó хоамий новкъостал дергда

Оздой Гийса

TV BRICS Медиасета кхайкадир, ше «Дошо г'ала» яхача Халкъяшта юкъярча XII-ча кинофестивалаца бувзам лелабарах. Из д'ахьорг'я Галг'ай мехка ардара бетта 25-28 деношка. TV BRICS шийна т'лаэцаргда из кхетаче д'агойтар массайолча оаг'онаш т'а, иштта шийгара совг'ат а лургда цу юкъяе котваьннача цхьаннена. Лаьрхх'а дола совг'ат даьккха хилара хоам халкъяшта юкъярча хоамашта юкъяе хургба, из бахьан долаш из проект хьакхелларий таро я дерригача дуненна шоаш д'агойта.

«Дошо г'ала» яха кинокетаче хайоаг'ла 2014 шера денз, цу хана цунна юкъяелар 60 совг'ла паччахьалкхе. Карарча шера цу юкъяе хьал-

хара хургба Туркий мехкара режиссёраш. Фестиваль ийс даькъя йийкъяй, иштта цу юкъяедоаг'ла лаьрхх'а лоаца боарам бола фильмаш. Дика новкъостал ду цига ТАСС хоамий агентствос.

TV BRICS Бразиле, Инде, Китая, ЮАР, Венесуэла, Аргентина, Мозамбика, Кене хоамий моттигашца, иштта дунен кхыча таьрахый экосистемашца цхьана бувзам болаш хиларах, цо лоарх'аме

чоаг'бергба «Дошо г'ала» яхача фестивала керттера болх. Цу тайпара бувзам хиларо таро лу, кинофестивала болх дунен боарам т'а боаккхаш, т'ехьара т'а низ болаш хила.

Галг'айчен ИЗО музейс дешархой теркам т'аоз

Баркинхой Мурад

Галг'айчен паччахьалкхен суртанчий музейс д'ахьош я «Культура дешархошта» яха федеральни программа. Из лаьрх'а я кхувш йоаг'лача т'лехьенна хозача х'амах кхетам балара, дешархошта дика таронаш луш, исбахьален искусство йовзийтара, галг'ай къамаан ладаташ, культура к'оаргаг'ла юмаяра.

«Укх наькъа музейс баьхка хилар Шолжерча №8 йолча юкъярча ишкола дешархой. Царна экскурси еш яр Пхьиленаькъан Лиза. Берий таро

хилар искусствай кхоллам юххера бовза, республикан культуран вахарах лаьца шоашта ховр шераг'ла доаржаде. Цар йиш яр искусствай дуне хьаделла, цун керда оаг'онаш го», - аьлар «Сердало» газетага ИЗО Паччахьалкхен музея зарбан болх лелабераша.

Цу тайпара музейера кхетаченаш д'ахьош хиларах, цар къонача хьаькълца дус даьй ладаташ, исторически дагалоаттамаш. Культура - из массайолча оаг'лорахьара хьалаш луш йола моттиг я. Цудухьа лоарх'аме да кхувш йоаг'лача т'лехьенца бувзам лелабар, цунна цу даькъяера дикаг'дараш довзийтар.

**Шолже
дІабихъар «Веш
Янданаъкъан
Жамалда»
яха культуран
дешара болам**

ГІазданаъкъан Ахьмад

ГІалгІайчен Паччахьалкхен драмтеатро дешархошта довзийтар Ходжа Насреддина хьаькъале дувцараш

Баркинхой Мурад

ГІалгІай паччахьалкхен Бо-
заркъанаъкъан И. цІерагІча
драматический театро «На-
среддина дошо вир» яха фальт
гойтар, Наьсарен №3 йолча
юкьерча ишкола дешархош-
та. Культуран хьал доаржадир
«Дешархошта лаьрхІа куль-
тура» яхача ерригроссийски
проекта чудоагІаш, из лаьрхІа
я кхувш йоагІа тІехье хьал-

лацара, берашта искусствон
дуне довзийтара. Из бахьан
долаш классически, вай заман
спектаклаш берашка дукхагІа
дІакхоачаш я, царна таро лу
дешара шу дІахьош шоашта
ховш дар дегІадоаладе.

«Из спектакль оттаеш хилар,
ГІалгІай Республикан халкъа
артист, режиссёр Галай Мурат.
Цо кулгал деш, театра тоабо та-
машийна самукъадалар хьак-

хеллар малхбоален кІоанолгех,
актёрый ловзарех.

Режиссёра говзал, артисташ
дика хиларо из спектакль са-
мукъадоаккхаш, безаме йир бе-
рашта», - аьлар «Сердало» газе-
тага театре.

Наьсархой боккхача безам-
ца хьежар театра турпалхошта
нийслуча гІулакхашка, Ходжа
Насреддина кхолламах йолча
сюжетага, из цар дег чу юсар-
гья дукхача шерашка.

ГІалгІай паччахьалкхен Бо-
азаркъанаъкъан И. цІерагІча
драматический театре дІахо
дІахьош да лоархІаме вахара
дакъь тІара хьал - республи-
кан дешархошта хьалхашка
театральни искусствон дукха
оагІонаш хьаеллаш, театро нов-
къостал ду, кхувш йоагІа
тІехьенна исбахьален говзалца-
ра безам совбаккха, уж хІаман
хьисап долаш, кІоарга уйла е
ховш хьалкхебара.

Шолжа-Шахъара да-
галоаттама, сийлен
Парке; «Веш Янда-
наъкъан Жамалда»
яха культуран-деша-
ра болам дІабихъар.
Кхетачено цу парке
салоІаш хиннарий
терко тІаззар, уж
дукхагІа кагирхой,
кхувш йоагІа тІехье
яр. Из литературан
проект вІашагІееллар
ГІалгІай Къаман би-
блиотека яр, цо до-
аккхалца лелаю
гІорваьннача клас-
сика цІи. Из кхета-
че вІашагІееллар,
ГІалгІайчен халкъа
поэт ваь 110 шу дузаш
хилара чудоагІаш.

Дола-Коарча культуран ЦагІа Даь ди дездир

Оздой Ийса

Дола-Коарча культуран ЦагІа
«Низ барий, йоакхо ечар
цІай» яха лаьрхІа йола кхе-
таче дІайихъар, из хетаяь яр
Россе Даь ди дездеш хилара.
Из кхетаче дІахьош хилара
керттера бахьан дар дезалера
мах бола Іадаташ доаржадар,
бераш кхедара юкье дас дакъа
дІалоацаш хилар, иштта дег

чура безам хІара фусаме хьак-
холлар, берий таро хургйолаш
шоай даьна дег чура баркал
ала, из веза.

«ЦІайна хетаяь программа
дІахьош яр тха балха новкъост
Бохтаранаъкъан Имана. Цо
зІамигача хьаьшашта довзий-
тар Россе из цІай хьакхоллара
бахьан, цо дийцар даь къаьхе-
гам лархІарах. Цига иштта бел-

галдир, малача сага низ, даим цо
еш йола дезала терко, уж хьал-
лоацаш хилар, моллагІча деза-
ла эшаш долга», - аьлар «Серда-
ло» газетага Дола-Коарча куль-
туран ЦІен кулгалхочо Алерой
Билала.

Эггара безамегІа тІаййцар
къонача Іомалуш бараша гой-
таш хинна кхоллама програм-
маш. Цар безамца йийшар
шоай даьшта хетаяь байташ.

Цига берий таро хилар шоай
артистий начІал гойта, шоашта
хетар ала, цар белгалийр бокъ-
онца болча къонахий дика оа-
малаш, низ, денал.

Цу тайпара вІашагІехкача
кхетаченашка гуш хул
лоархІаме вахарца хоттаен-
на хьехархой оагІув. Цар нов-
къостал ду бераш шоай даьй
лоархІаш, дика тІехье йолаш
хьалкхед.

«ГІР НБ болхлоша бо-
лама доакъашхошта дий-
цар ГІалгІайчен лири-
ка вахарах, цун кхолла-
мах лаьца, цар цу парке
боаржабир цунна хета-
баь гойтам. Доакъашхоша
дешар Янданаъкъан Жа-
малдий поэзе мугІараш,
уж шоай тайпара хета-
лора, цу сатта лавттача
ардарча бетта дийнахьа
Іолегача гІаьний татах.
Дешаш хиннарашта юкье
сийрда белгало яр Шол-
жерча №3 йолча юкьер-
ча ишкола дешархо Оздой
Зара, цо йийшар ГІалгІай
меттала Янданаъкъан Жа-
малдий массехк байт», -
аьлар «Сердало» газетага
ГІалгІайчен керттерча би-
блиотеке.

Белгалду, укх денош-
ка Къаман библиоте-
ке IV-гІа «Янданаъкъан-
чун дешар хилар, цига Ха-
марзий Жамалданна хе-
таяь дІайолайир юбилей-
ни кхетачений лаьрхІа
программа. Цу дагалоат-
тама кхетачене хьайийл-
лар культуран, дешара,
Іилма-тохкама массехк
оагІув, уж дІахьоргья ер-
ригача республике гІолла
цІихезача ГІалгІай клас-
сика сийна.

Сохраним лес

Всероссийская акция
«Сохраним лес»

2000 деревьев

«Лораергья
вай хьу»
яха кхетаче,
ГалгIай мехка
дIахьоргья,
ардара бетта
24-ча дийнахьа

Баркинхой Мурад

ГалгIай мехка дIаяхьа лаьрхIар «Лораергья вай хьу» яха Еригроссийски бола-ма централни кхетаче. Юхьанцахьа из дIаяхьа лаьрхIадар ардара бетта 21-ча дийнахьа, бакъда из болх вIашагIбеллараша лаьрхIар из ха хувца, яхаш, дийцар «Сердало» газетага, республикан Iалама Министрстве.

Болам хургба керттерча моттиге, Шолжа кхален Мужеча, спортацардар шаьрдеча моттиге. Укхаза дIайогIаргья 2000 кьонага, цар хоздергда спортивни комплекс доазув, иштта доккха дакъа юкъедахьаргда кхален экологически хьал тоадара.

Карарча шера из дIахьош хилар лоархIаме да, из хетадаь да Россе цхьоагIон Шу хилара. Хьамсара мохк баьццарберзабеш цхьана кьахьегар; цхьоагIон, юкьарча доттагIала, иштта мехка Iалама тIехьале лораяра, из хургдолча ноахалашка кхачийтара белгало я.

«Лораергья вай хьу» яха Еригроссийски акци лаьрхIа я хьун мах бараш меттаоттадара, Iалама тIехьале лораяра, гонахьара экологически хьал тоадара. Из проект лоархIам болаш я берригача мехка а, цун кIоарга маIан да 2026 шера Россе дерригача даькъ тIа 70 миллион га дIайогIаш хилар.

ГалгIайчено, цу кьаман баьццарча болама юкъедена дакъа лоархIаме хургда. Из болх дIахьочар тIахьех вай бахархой, шотатта дийнахьа дIахьоча цу боламе дакъа лаца, вай республика цхьана кхы а хозьяра.

Вахара хьал

Кердача наькъаша хувц ГалгIайчен куц а кхерамзле а

ГIазданаькъан Ахмад

Никъ массаза хиннаб, духхьал асфальт хинна а ца Iеш, цхьа лоархIаме вахара хьал лоархIаш. Дукхача хана денз хьадоагIа, Даькъастен наькъаш, гIалай комплексаш, лоаман юрташ, шаьрача моттиге яда моттигаш шоайла ювзалуш хилара керттера бахьан никъ болга. Никъ - из ба нах вIашагIтохаш бола маза, цунга гIолла хотталу дIаяхача, таханарча замай ханаш, даим из белгалбоалаш хиннаб цIенгахьа юхаверзара болча наькъага даим сатувсилга хиларца. МоллагIа арабоаккхаш бола никъ, гаьна ваха везаш, гаргара саг волча водаш из бале, дIабоаллуш хила беза тешшаме кхерамзле йолаш, кIаьда. Тахан из наха дагалатташ дола хаттар кхоачашдеш да ГалгIайче тешшаме наькъа хьалаш хьакхоллаш хилар. Республике боккха болх дIахьош ба наькъаш кердадоахаш, кердадараш Iодехкаш, цар кIалхардоаккх сага вахар, иштта царга гIолла вода дикача вахара хьалашка.

Карарча шера наькъа про-грамманна чуйоагIаш «Вахара дика хьалаш» яха кьа-

ман керда проект дIахьош я, цунна чуйоагIа бархI керттера наькъа моттиг. Наькъа говзанчашта, инженерни тоабá ший профессионални болх дика бовзаш хиларах, цу балха тIахьожам лоттабеш хиларах царех пхи моттиг дика балха юкъеяьккхар, из болх лаьрхIа хинначул хьалхарIа баь баьккхар. Йиллача ханал хьалха чакхдаьхар лоархIаме транспорта наькъаш, царга гIолла ювзалуш я республикан юрташ. Мехка бахархошта, хIара керда баьккха никъ - из балха вахара, бераш деша, берий беша дигара, сиха лорий моттигашка дIакхачара йола йоккхий таронаш я.

Бакъда таханарча заман керда никъ километрашца бусташ бац. Кьаман проекта лоархIамеча декхарех цаI да наькъий кхерамзлен хьал тоадар, цунца цхьана наькъ тIа нийслуш дола зуламаш лаьгIдар.

Нагахьа санна из никъ унзарча хьалашка вугаш бале, цун сихал, дикал цхьаккха мах болаш яц. ЛоархIаме да,

лашта аттагIа хургдолаш цу наькъ тIагIолла баха.

Республикан доал деча даькъ тIарча наькъаш тIа 65 эзар бIаьха, сийрда оаса бахийтар. Цунца цхьана, наькъа керттерча даькъ тIа 637 наькъа керда белгало оттайир, водителаш цар тIахьех шорттагIа лелара, цига никъ чоалхане хилар хьалхадоккхаш.

ГIашлой кхерамзле лораяр - из ГалгIайчен наькъа хьал дегIадоаладара цхьаькха лоархIаме оагIув я. Нах а машинаш а йийкъа хургйолаш, юрташка 10 километр керда дика наькъа такилгаш хьадаьд, эггара дукхагIа машинаш лелача моттиге йиь вай заман светофор оттаяьй. Цу юкъе даим терко лоттаю кхувш йоагIача тIехьен кхерамзле Iалашгьяра. Дешара моттигашта юхе, говзанчаша гIашлошта йола йиь моттиг хьакхеллай, кьаман Iадаташ юкъе а доахаш, берий кхерамзле лораяра, царна дешара таронашта дола хьалаш вIашагIдехкад.

ЛоархIаме декхар кхоачашдир, дукха авареш нийслуш долча даькъ тIа. Машинаш кхыча наькъа оаса тIа яргйоацаш чIоагIон гIирсаш оттадир. Цу тайпара пхи эзар метр йIаьха чIоагIа карт хьалйир, машиний, гIашлой наь-

къаш кьоастадеш.

Из деррига деш да наькъа бокьоний хьал тоадара, наьха вахар лорадара. Нийса, кIаьда наькъаш Iодахкара тIехьа латт кIоаргга маIан - моллагIа бола республике гIолла арабаьккха никъ дика, кхераме боацаш хилийтар. Дикал йола хувцамаш юкъедаха таро хилар; наькъаш хьадарах, из хьал овлангара хувцар бахьан долаш. Уж наькъашкара хатараш нийслуш хилара бахьанах малагIаш да техкачул тIехьагIа, хIара из долча моттигера кхоачамбоацараш юстардаьхар, кьаьстта авареш еш долча даькъ тIара.

ХьалхагIа дика хIама ца гуш хилар бахьан долаш, водителаш бIакьожабеш хинна моттигаш, хIанз паргIатта ваха йиш йолаш я. Цига кьаьга бодаш наькъа оаса ба, унзара моттигаш йолча карташ яьй, гIашлошта никъ Iубиллаб, дехьавалара моттигаш хьаьй.

Иштта цхьана уж хатараш кхоачашдеш хиларо таро лу, хьалха кхераме хиннача моттигашка паргIатонца лела. Гонахьара хьал тоадеш хиларо хьагойт; наьха вахар тоадалара хьал квадратни метрашца дусташ дац, уж дика хьакхоллаш хиларца мара.

ГалгӀайчен ОФСИНО хьаллаьцар Халкъа фронта «Деррига - Коталонна!» яха новкъостал дар

Баркинхой Мурад

ГалгӀайче гӀолла йолча Россее ОФСИНО болхлоша хьаллаьцар Халкъа фронта «Деррига - Коталонна!» яха болам. Цар сиха теркалдир из кхайкарал, гулдир дӀадахийта хӀаман-технически новкъостал, из накъадаргда бӀухошта, шоай тӀема декхараш кхоачашдеча, яхаш, дийцар «Сердало» газетага Халкъа фронто.

Гуманитарни новкъостал дара чудоагӀаш дар: тӀадувхаду дӀайха барзкъа, бувзама, лакха технологи йола гӀирс, лаьрххӀа наб яра дола галеш, - уж шийлача ханашка ца хилча даргдоацаш да, цар тӀоадал чакхъалийтац, сотови хоам чӀоагӀагӀа хьахайт, шоай командованеца даим бувзама а хул уж. Иштта яхьийтар «Булат» БПЛА V4 детектор - из я тӀеххъара яьнна квадрокоптер, цо таро лу, моастагӀчун

дрон йоагӀаца хана хоам беш из хиларах, сага вахар кӀалхардаккха.

Президента болама викалаша яхачох, цу хӀара новкъостала тӀехъа латт лоархӀаме дола декхар - шийлача хана вӀохвалар, даим бувзама хилар, ший ханнахъа кхераме хьал гучадаккхар.

ЛоархӀаме да цу тайпара новкъостал лоаттадар, цу даькъ тӀа латтача вай бӀухошта шоаш цхьаь боацилга дӀахайтар.

«БӀаьшерашта дагадоагӀар»

Къаман вахар дувца книжка

Гарчакханаькъан Сали

Укх деношка «Сердало» цӀи йолча кепайоазон ЦӀен хьаьша хилар республике дика вовзаш вола лор, журналист, лорий Илмай кандидат, юкъярлон никъ лелабу вай мехкахо Албохчанаькъан Шимоахий Руслан. Из, ховш ма хиллара, дуккхача кепайоазоний а книжкай а автор ва. Дукха ха йоацаш (укх шера) арадаьнна ший керда «БӀаьшерашта дагадоагӀар» яха 671 оагӀонах латташ дола книжка делар цо Кепайоазон цӀен директора совгӀата.

ше дувчачох, цун хила вийзав мехкарча тайп-тайпарча архивашка. Книжка дийкъа да доккхача 8 даькъа: «Россеи ГалгӀайченои барт бар», «Бокъонца дола Пригородни кхален а Бурон а истори», «Буро», «Мехкахбахар», «Исто-

ре оагӀонаш», «1952-ча шергара 1992-ча шерга кхаччалца», «Шолжа кхален ханах а хьисапах а», «Мехкахдахьаца къамашта тӀера бехк дӀабаккхар». Уж доакъош цо ше цхьанне яздаьдац. Тайп-тайпарча автора ша бе-беча ханашка даь йоазош да цо вӀашагӀтехараш. Царна юкье ба моццӀаге а дунен чура дӀабаха а тахан вайна юкье бахаш бола а нах. Масала, царех ва Н. Гриценко, И. Аверин, Г. Мартиросиан, Н. Волкова, Г. Ерещенко, Д. Ракович, В. Шнирельман, Базорканаькъан И., Пата-наькъан Й., Арсамаканаькъан Б., МутаӀаланаькъан Т., иштта кхы дӀахо а. Верригаш ткъаь пхийтта гаргга автор юкьева-хав цу балха. Алхха гӀалгӀай къамах хинна лац уж йоазош даь нах, царна юкье ба эрсий, хӀирий, эрмалой, жугтий, нохчий, гӀалгӀай, кхыбараш.

Книжко бувц гӀалгӀай къамо, Россех дӀакхийтгача хана денз, таханарча деношка кхаччалца хьабена бӀаьха а хала а никъ. Цу тӀа ювц гӀалгӀай ширача заман юрташ, Пригородни кхале хьайирах, Онгашта дӀадахачох а хӀанзарчох а, Буро-Шахъарах даь йоазош а тохкамаш а, 1944 шера мохк бохабарах, Нохч-ГалгӀай республика меттаотгаярах, царех тарра кхыдараш.

Йоазошта юкье дукха исторически каьхаташ нийслу, царех да Россее паччахьаша а ах паччахьаша а арадаьха амараш, СССР а РСФСР а боккхача хьакимаша тӀаийдаь соцамаш, кепайоазонаш, бе-бе картографеца дувзаденна тешалаш, сурташ.

Арадаьннараш 1000 книжка да, царна кепа техай «Пилигрим» цӀи йолча ООО Наьсерча типографе.

Кердача Реданте кӀайча Іаса Денна хетаяь камоаршала Урок хилар

ГӀазданаькъан Ахьмад

Кердача Реданте дӀайихъар камоаршала Урок, из хетаяь яр Халкъашта юкьерча кӀайча Іаса денна. Дерригача дунен тӀа из ди хетадаь да, бӀаргса дайнараш хьаллацара. КӀай Іаса «бӀаргий» керттера белгало я.

«Берашта из хьал до-взийтара, цар къахетам со-вбаккхара оаха интерак-тивни дщешар дӀадихъар №5 йолча юкьерча ишко-ла дешархошца, исбахъа-лен самодетельность болх Іомаберашта. Урок дӀахьош, довзийтар из ди хьаьхол-лара бахъан, иштта ду-ненна кхыча оагӀорахъара бӀарахъажар а хилар цар, царна дайзар къахетамца керттердар. Ловзара кепе, доакъашхоша бӀаргаш дув-шадаь, цхьацца долча хатта-рашта жоп делар, уж хьожаш хилар шоашта цхьацца йола хӀама корайоагӀий е кулг то-харах из шоашта йовзий.

Цо берашта кхетаде таро елар, малагӀа халонаш хьал-ха нийслу бӀаргашта хӀама ца гуш болча наха», - аьлар «Сердало» газетага Керда-ча Реданта култура ЦӀен кулгалхочо Хоаной Марета.

Камоаршала Урок дӀахьош дакъа лоацаш мел хинначо кхетадир цун маӀан. Шоайла хьаллоацаш, терко-еш, эшача накъаводаш хи-ларо вай дуне хӀара сага дикагӀа, хозагӀа ду.

Берашта деша хӀама да

«СелаӀада» аргӀанара номераш араяьннай

Гарчакханаькъан Сали

Ессентуки яхача шахъар тӀа кепа теха, цӀаенай «СелаӀад» журнала аргӀанара 7, 8-гӀа ши номер. Из деша йиш йолаш ва вай мехкара 2 эзар саг, иштта я цун тираж. Из дийша лац духхьал бераш, цунца сакъ-

ердалуш хул боккхагӀбараш а. Цунга гӀолла довза йиш я вай берий литература дегӀа мишта ух, малагӀа керда цӀераш юкье-еьххай вай къаман йоазон-хошта. БоккхагӀчарна къаь-стта езаенна оагӀув я «ГалгӀай сийдола нах» яхар.

Ховш ма хиллара, журна-ла кепе етгача йоазошта юкье да тайп-тайпарча жанрех даь балхаш. Царех я байташ, дув-цараш, фаьлгаш, кӀоанолгаш, кроссвордаш, кицаш, ховли-до-взалеш, кхыметтел зӀамага пье-саш. АргӀанарча укх шин номер тӀара берий еша таро хургъа Хьоашаланаькъан Іаьлий, Ду-даранаькъан Урусхана, Хамхой Жимсаре, Хамхой Дауда бай-таш. «Берий кхоллам» яхача рубриканна кӀалха кепе техай Сурхо тӀарча ООШ дешархой Булгучанаькъан Аминай, Тоа-чанаькъан Сумай, Хучбаранаь-къан Ровзата байташта. Цига го

йиш я «Дийлла дуне» яхача де-шара центерча берий Лиси-цина Лиорай, Іалбаканаькъан Зоврбика, МутаӀаланаькъан Ка-милай, Ховтанаькъан Мухьам-мада даьхка сурташ.

Берашта езаенна-рех я Эзопа кӀоанолгаш, кроссворд, ховли-

довзалеш тӀадола оагӀонаш. БоккхагӀчарна а зӀамагӀчарна а цхьатарра езарех я «ГалгӀай сийдола нах» яха рубрика. Укх шин номер тӀара берашта во-взаргва КӀуренаькъан Элберда Йоакъапи Оздой Пуме Ювнази. Шаккха журнал хозача, бе-беча басарашца даьхкача сурташ-ца кийчдаьд суртанча йолча Гудантанаькъан Дукхеша.

Журналаш уж дешаш болча нахага ханнахъа дӀакхачийтар лоархӀаме да. Уж дукха ца го-адеиш ишколашкарча библиоте-кашка хургдола хӀама де декха-рийла ба кхаленашкарча деша-ра урхаллений болхлой, царга дехар хургдар са. Уж журналаш берашка ханнахъа дӀакхачарга хьежжа вай къаман багахбув-цам, литература довзаш хург-да бераш. Цул совгӀа, дешара а йоазонна а сихагӀа шаьрлургда. ТӀаккха вай саготде дезаргдац; гӀалгӀай берашта наьна мотт хац, яхаш.

Цхъан кIира ГIалгIайчен ЦУРе 31% дукхагIа хилар наьха дехараш

ГIазданаькъан Ахьмад

Республикан хьал до-взара йолча ГIалгIайчен Центре чаккхе йир наьха дехараш тошкаш дIабиьача балха. Цо хьагойт моттигера ба-хархой дукхагIа цу юкье-боалаш хилар. ДIадахача кIира республикан даькъ тIарча нахацара був-зам лелабеча майдан тIа дера 105 кхайкарал, из хьалхарча кIира хинна-чул 31% дукхагIа дар, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ЦУРе.

Наха дукхагIа дагдаохка хаттараш да вахара-комму-нальни хьалах, цунца дувза-денна хаттараш дир 79 сага (75,2%), хIаьта наькъа хьа-лаш дувцаш - 7 (6,7%), тока хьал, токаца Iалашо яра хат-тараш дувцаш хилар - 5 кхайкарал (4,8%).

Республикан йоккха-ча кхаь шахьара бахар-хой хаттараш дар 80%. Эг-гара дукхагIа Наьсаре-ра дар, цигара 36 дехар дера (34,3%), царна нийс-са дакъа дIалоацаш хилар Шолжера - 33 кхайкарал (31,4%), кхоалагIа моттиге яр Илдарха-ГIала 15 кхай-карал (14,3%).

Таьрахий гIирсаьца чIоагIаь мел хинна хоамаш сиха чакхдаьхар ЦУРа болх-лоша, уж дIаделар цу хатта-рех долча боахамашка, доал дара даькъ тIарча админи-страце, царна жоп кийчдара.

ГОВЬЯВЛЕНИЕ

Утерянный аттестат серии №00624005748785, выдан-ный СОШ №3 г. Назрани в 2020 г. на имя Корхоевой Лейлы Рустамовны, считать недействительным.

Требуются

КОНТРОЛЕРЫ ТУРНИКЕТОВ

для работы в Москве и Подмоскowie (мужчины и женщины)

- Прием по ТК РФ.
- График работы - любой.
- Бесплатное проживание.
- З/п до 118 000 р. до вычета налогов.
- Ежемесячно выплачивается денежная премия.
- Возможно трудоустройство инспектором по транспортной безопасности с з/п до 187 000 р.

Тел. 8-925-081-91-65

ГIалгIайче дIахьоргья «Юрт-ганз» яха кагирхой фестиваль

Баркинхой Мурад

Кастлуш ГIалгIайче дIайолалуш я «Юрт-ганз» яха юртарча кагирхой фе-стиваль. Из лаьрхIа я кьо-нача ноахалашта къа-ман мах бараш, культура, Iадаташ довзийтара, керда чIоагIа низ хьакхоллара. Из кхетаче дIахьош я «Кагир-хой, бераш» яхача къаман проекта чуйоагIаш йола «Моттиго кагирхошта» яха федеральни программа кхоачашгье, яхаш, дийцар «Сердало» газетага респу-бликан кагирхой Комитете.

Фестиваль дIахьоргья кхаь даькъ тIа ийикъа. Ар-дара бетта 21-ча дийнахьа хьаьший тIаэцаргба Наьса-рен кхален ГIаьзе-Коа, ар-дара бетта 24-ча дийнахьа Шолжа кхален ГIажарий-Юрта; юххера а, лайчил-

ла бетта 4-ча дийнахьа МагIалбик-Шахьаре.

Уж хургда дицлургдоаца кхо ди. Доакъашхошта гур-гья спортивни яхьаш, гов-занча хьехамаш, кхоллама балхаш. Цу даькъ тIа хург-

да тематически гойтамаш, ярмаркаш, этнокультуран дакъа, концерта сцена. Хьаь-ший, фусам-дай таро хургья даарах чам баккха, иштта лоархIаме кхоллама кхета-ченаш дIаяхьа, керда бувза-

маш хотта.

Цул совгIа, из болх вIашагIбеллараша кийчъя-ый дукха яхьаш, цига тайп-тайпарча доакъош тIа совгIаташ доахаргда, шоай начIал гойта таро хургья.

Внимание: газопровод!

По землям Назрановского, Малгобекско-го, Сунженского районов и г. Карабулак РИ проложены магистральные газопроводы и газопроводы-отводы с параллельными ка-бельными линиями связи, обслуживаемые Моздокским ЛПУМГ ООО «Газпром транс-газ Ставрополь». Ось газопроводов на всем протяжении обозначена километровыми знаками, а пересечения газопроводов с ав-томобильными дорогами и водными прегра-дами - километровыми знаками и знаками «Осторожно: - газопровод», «Остановка за-прещена».

Для обеспечения безопасной эксплуата-ции и транспортировки газа предусмотре-ны зоны минимальных расстояний согласно СНиП 2.05.06-85* до 350 метров в зависи-мости от диаметра трубы и охранные зоны шириной 25 метров в каждую сторону от оси газопровода согласно правилам охраны магистральных газопроводов. Вдоль подво-дной части газопровода охранный зона уста-навливается в виде участка водного про-странства от водной поверхности до дна, за-ключенного между параллельными плоско-стями, отстоящими от оси газопровода на 100 метров с каждой стороны.

В охранной зоне магистральных газопро-водов категорически запрещается произво-дить всякого рода действия, могущие нару-шить нормальную эксплуатацию трубопро-водов либо привести к их повреждению, в частности:

- перемещать, засыпать и ломать опозна-вательные знаки, проводить земляные рабо-ты;
- открывать люки и двери ограждений узлов линейной арматуры, станций ка-тодной и дренажной защиты, линейных и смотровых колодцев и других линейных устройств;
- разрушать берегоукрепительные соору-жения, земляные и иные сооружения, пре-дохраняющие газопровод от разрушения; устраивать всякого рода свалки, выливать растворы кислот, солей и щелочей; произво-дить дноуглубительные и земляные работы;
- разводить огонь и размещать какие-ли-бо открытые или закрытые источники огня;
- проводить работы с использованием ударно-импульсных устройств и вспомога-

тельных механизмов, сбрасывать грузы;

- огораживать и перегораживать охранные зоны.

В зоне минимальных расстояний катего-рически запрещается:

- возводить какие-либо постройки, размещать стоянки, гаражи, коллективные сады с садовыми домиками, дачные посел-ки, жилые здания, отдельные промышлен-ные сельскохозяйственные предприятия, тепличные комбинаты и хозяйства, птице-фабрики, молокозаводы, карьеры, разработ-ки полезных ископаемых;
- сооружать проезды и переезды через трассу газопроводов и газопроводов-отво-дов, устраивать стоянки автотранспорта, тракторов и механизмов, размещать сады и огороды;
- заниматься производством мелиоратив-ных земляных работ, сооружением ороси-тельных и осушительных систем;
- заниматься строительно-монтажными и взрывными работами, планировкой грунта;
- производством геологическочных, поис-ковых и других работ, связанных с устрой-ством скважин, шурфов;
- заниматься содержанием скота и устра-ивать водопой для скота.

Перед проведением работ в охранной зоне и зоне минимальных расстояний газо-проводов и газопроводов-отводов необхо-димо получить согласование и письменное разрешение на их производство в Моздок-ском ЛПУМГ ООО «Газпром трансгаз Став-рополь». Несоблюдение вышеуказанных требований может создать угрозу причине-ния вреда жизни и здоровью людей, а также имуществу физических и юридических лиц.

Адрес: Моздокское ЛПУМГ: 363750, п/я №1. Телефоны: (886736) 2-60-06, 7-50-24; Диспетчер (886736) 60-229.

Лица, виновные в механическом повреж-дении магистральных газопроводов, кабе-лей связи, средств катодной защиты, при-влекаются к административной и уголов-ной ответственности в соответствии с дей-ствующим законодательством Российской Федерации.

Статья 167 УК РФ. Умышленное уничто-жение или повреждение имущества.

1. Умышленное уничтожение или по-

вреждение чужого имущества, если эти де-яния повлекли причинение значительного ущерба, наказываются штрафом в размере до сорока тысяч рублей или в размере за-работной платы или иного дохода осужден-ного на период до трёх месяцев, либо обяза-тельными работами на срок до трёхсот ше-стидесяти часов, либо исправительными ра-ботами на срок до одного года, либо прину-дительными работами на срок до двух лет, либо арестом на срок до трёх месяцев, либо лишением свободы на срок до двух лет.

2. Те же деяния, совершённые из хули-ганских побуждений, путём поджога, взры-ва или иным общеопасным способом либо повлекшие по неосторожности смерть чело-века или иные тяжкие последствия, наказы-ваются принудительными работами на срок до пяти лет либо лишением свободы на тот же срок.

Статья 168 УК РФ. Уничтожение или по-вреждение имущества по неосторожности.

Уничтожение или повреждение чужо-го имущества в крупном размере, совершён-ные путем неосторожного обращения с огнём или иными источниками повышен-ной опасности, наказываются штрафом в размере до ста двадцати тысяч рублей или в размере заработной платы или иного до-хода осуждённого за период до одного года, либо обязательными работами на срок до четырёхсот восьмидесяти часов, либо ис-правительными работами на срок до двух лет, либо ограничением свободы на срок до одного года, либо принудительными работа-ми на срок до одного года, либо лишением свободы на тот же срок.

Федеральный закон «О газоснабжении в Российской Федерации».

Часть 3 статьи 32. Органы исполнитель-ной власти и должностные лица, граждане, виновные в нарушении правил охраны ма-гистральных трубопроводов, газораспреде-лительных сетей и других объектов систем газоснабжения, строительстве зданий, стро-ений и сооружений без соблюдения безо-пасных расстояний до объектов систем га-зоснабжения или в их умышленном бло-кировании либо повреждении, иных нару-шающих бесперебойную и безопасную ра-боту объектов систем газоснабжения неза-конных действиях, несут ответственность в соответствии с законодательством Россий-ской Федерации.

Гуйран цай

Ишколашка берий ярмаркаш чакхйоах

Гарчакханаькъан Сали

Гуйре хоза ха я, е йайха а е шийла а йоацаш. Цул совгla, наха хозача эпигеташца белгалъяь а я из, ширача заман чухъа денз. Цхъачар цун бос белгалбеш оал «дошо гуйре», вокхар цун хьал белгалдеш, «йиза гуйре» оал. Я а я из йиза гуйре, хlана аьлча цу юкъа чуэц деррига lалама беркат: ялаташ, сомаш, баьцадаараш - бларчча lанга кхоачам бу бе-беча даарий.

Из къабстта дика гуш хул тайп-тайпарча ишколашка дlакхухъача гуйренна хетаяча дешархой ярмаркашка. Фу хургда цига доацаш? Цу тайпара ярмарка хилар Сурхотlарча ийс шера дешача ишколе. Бераш юртал эгlара а магlара а тlаухар, бедоаккаш сомех, баьцадаарех дизза тускараш, тlормеш долаш. Дуккхача берий бедоаллар lажагlденна къоакха gla. Масехк урок яьнначул тlехъаgla дlайолаелар дешархой гуйран совгlаташ докха ярмарка. Эцархошта юкъе духхьал бераш хинна lацар, ахча дlакхувдадеш латгарашта юкъе бар хъехархой а. Масала, исторе хъехархоcho Албохчанаькъан Увайса lашата 600 сома хlама ийцар берашкара, иштта берий базар тlара ийца товар дихъар филологаша Исмейланаькъан Макшарипа Хъавас, Дзангенаькъан Вахийта Марета, кхычар.

Духхьал хlама ехка ца lеш, яхъ а яьржар 20 совгla йолча классан юкъе. Йоккхаgларна

юкъе котало кхаьчар 9«б», 5«а» классашка; зlамаgларна юкъе котъяьлар 1 «а», 4 «б» классаш. Цар эггара хозаgla а дlаьхегlа а кийчдаьдар шоай истолаш.

Ярмаркера эца йиш яр дукха хlама: блараш, бананаш, беттадуаргаш, моша хъажkla, хоарсам, мерза а kлома а сибаз, помидораш, жlале нускалаш, ябакхаш, яшаехка хlамаш. Царна юкъе яр банкаш чу йоакха помидораш, компоташ, варенеш. Цхъаболча дешархошта шоай истол кийчде gло даьдар даьша-ноа-ноша. Дукха яр цига хъоарах хъаяь мерза а мерза йоаца а хlамаш. Сона къабстта езаена моттиг яр, 2 «а» класса дешархошта юкъе шола яь Манкенаькъан Айшаи Аминаи хилар. Цар vлаший тара хилар а дар-кха lалама совгlат.

Инаркъе керда спортивни майда хургъя

Гlазданаькъан Ахьмад

Гlалгlайчен Магlалбика кхале дегlайоалаеш я спортивни майда. Цига хьалъеш латт керда физкультуран лаьрхlа майда. Из чуйоаgлаш я еррига спорта програм-маш кхоачашъяра йолча федеральни проекта.

«Таханарча денга кхоачаш кхоачашдаьд 80% дlадахъа лаьрхlа балхаш. Карарча хана сердалон бlоаgлий оттадеш да, асфальт lобуллаш латт. Из проект кхоачашъяро цу юрта бахача наха вай заман хьалаш хъакхолла таро лургъя, цар физически культуран, спорта заньтеш дlахьоргъя, дика салоlама ха vлашаgйоллаш», - аьлар «Сердало» газетага Магlалбика кхален администраце.

Керда дешара майда Инаркъе баха нах тlаозаш хургъя. Из хъаелларо моттигера спортивни хьал хувцаргда, хlара сага таро хургъя ара цlенача фега физкультура дlаяхъа, шоай могашал тоае. Керттера маlан - кхувш йоаgla тlехъе цу юкъеакхар; бераш телефон тlара, экрана тlара хъадахар; спорт, унахцlена вахар леладар, укх заман дика хьал лоархlаш долга кагирхошта дlахайтар.

Галашкарча культуран Цlено, №1 йолча ишколаца цхъана, «Гуйран ловзар» яха кхетаче дlайихъар

Баркинхой Мурад

Шолжа кхален Галашкарча культуран Цlено, дешара урхалленашца бувзам лелабеш хилара тешал дешдар, «Гуйранара ловзар» яха доккха цlай цар цхъана кийчдаь хилар. Из кхетаче дlайихъар №1 йолча юкъерча ишколе, цига дика дакъа лоацаш хилар Галашкарча культуран Цlен болхлой.

«Тха ДК lомалуш долча бераша дика программа кийчийр, дешархошта, хъехархошта, хъаьшашта из цу цlайна керттера хозал яр.

Литературан-драматически кружока доакъашхоша кийчъяьча театризованни оаgлонца хъайийллар из салоlама сайре. Гулбеннарашта бокъонца бола хоза фаьлг хилар цига начlал долча кьонача артиста-ша гойтача программах», - аьлар цу салоlама моттиге.

Из сайре сийрдайоаккхаш дар цига гойта glalglay халхар. Дукхача наха тlоараш детташ тlаййцар из. Цlай дlадахъа хоза кийчо яьяр. Культуран Цlен болхлоша массаза санна «Гуйран совгlаташ» дера цу ишколе. Цар уж хоза кийчдаь хиларо гойтар, хъамсара лаьтта

мел камаьрша да.

Из цlай дlадахъарах масане а сапарgлатадаьлар. Иштта цхъана кхетаче-

наш дlахьош хиларо хъагойт ишколо, культуран Цlено шоайла бувзам лелабарах, кьона начlал хъадел-

ла таро луш хилар. Кхувш йоаgla тlехъе lомаю къаман lадаташ леладе, культуран вахар хозаgla де.

сердало

Учредитель:
Государственное
автономное учреждение
«Издательский дом
«Сердало»

Главный
редактор:
Х.А.Курскиева

Адрес редакции и издателя:
Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.
Тел.: 8 (8734) 77-11-84
Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована
Управлением Роскомнадзора
по Республике Ингушетия.
Рег. номер ПИ № ТУ 06-00033
от 16 декабря 2024 г.
E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены
в компьютерном центре
ГАУ «Издательский дом «Сердало».
Время подписания номера
по графику в печать:
21 октября 2026 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунки не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диапозитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ № Тираж: 2000 экз.

ГалгГайчен шоай
лоамагЛа латача
спортсменаша
толамаш даьхар,
дунен кагирхой
хьалхале
дIахьоча

ГIазданаькъан Ахмад

ГалгГай ший лоамагЛа волча латархочо Хоаной Мухьаммад-ТIахIра дошо майдилг яккхар, кагирхой дунен Хьалхален (U-23) спортивни яхьашка. Уж яхьаш дIахьош яр американски Лас-Вегасе. ГалгГайчен ший лоамеча латара ишкола викало лакхача боарам тIа гойтар 97 кг дозал долча даькъ тIа ший спорта говзал.

Шийца яхьебаьннарашца кьовсам дIахьош, Хоаной Мухьаммад-ТIахIр лата везаш хилар яхий фусам-даьца - американски спортсменаца Рейдмэчер Джастинаца. Из латар чакхдаьлар вай лоамхочунгахьа совле йолаш 9:7. ГалгГайчен спортсмена карагIаьлар ший латара говзала из мутIахьа ве, юххера секундаш чакхъяллалца из цу боарам тIа лоаттавеш, дунен чIоагIагIвар яха цIи шийна тIехьа йита.

Дунен хьалхален яхьаш дIахьош хинна тIехьара ди пхе даькъа дийкъар. Из хилар ерригача Россее тоабанна лоархIаме. Российски шоай лоамеча латархоша США халкъашта юкьера яхьаш дикача толамца чакхьяьхар, цар цига ворхI совгIат даьккхар - диь дошо, ший дото, цаI борза.

Хоаной Мухьаммад-ТIахIра дошо котало яккхар, чемпионата чакхьяьлар хьал сийрдадоаккхаш хилар, цо лоархIаме даькъа юкье дера Россее тоабанна, цунца цьхана гойтар дунен майдан тIа ГалгГайчен ишкола низ.

Спорта низ - террора духьала

МагIалбике хилар ший лоамеча латара йийлла республикан яхь

Оздой Гийса

Даькъасте спорт массаза а хиннай лоархIаш. Из сага, къаьстта кхувш йоагIаца тIехьенна, оамал чIоагIьеш бола, вахара нийса никъ хьехаш бола керттара гIирс ба. МагIалбика-Шахьара ТIумхой И. цIерагIаца лаьрхIаца спортивни ишколе ший лоамеча латарах республикан яхьаш дIахьош яр 2014-2015 шерашка баьрашта юкье, цига гулбелар дикагIа бола кьона латархой.

Спортивни яхьаш дIахьош хилара чудоагIаш дар вахара оагIон малан - терроризма, экстремизма духьала кьовсам лоаттабар. Цу яхьо хьагойтар, ГалгГайче цу тайпара дола зуламаш юхатохара масcайолча оагIорахьара низаш влашагIтохаш хилар, цу юкье спорт а я. Цига кьонача атлеташа гойтар шоаш моллагIаца дикача хIаман тIехьа хилар, харцахьара наькъаш наха юкье царжийтара, эшача кьовсам лоаттабара кийча хилар, из гуш дар цар физический кийчо яь хиларца, кхьича гIулакхашца.

Цул совгIа, цига лоархIамеча хьаьшаша даькъа лоацаш хиларо геттара чIоагIа дог ураоттадир кьонача латархой. Цига вера цIихеза спорта болхло, Россее тренер Баьтаранаькъан Султан, МагIалбик шахьара администратце кулгалхо Боканаькъан Мухьмад.

Гулбеннарашта хьалхашка кьамаьл деш, Боканаькъан Мухьмада белгалдир; цу тайпара яхьаш дIахьош хиларо кьаман денал ураоттаду, республикан хургдолчун дика кIийле ю, аьнна. Ший арIагIа Баьтаранаькъан Султана терко тIаяхийтар ший лоамеча латаро малача сага оамал чIоагIью, из йомаву бехктокхаме хила, цу оамало таро лу вахарерча харцахьарча хIаманна духьалъотта.

Ондаргий латар белгалдоалаш дар, безамца уж цу яхьашка баьнна хиларца. Шоаш иштта кьона бар аьнна доацаш, цар гойтар котало яккхара тIакхувш хилар, царна йовзар дика технически приемаш, кхийола латара говзалаш.

Цига хьалхара моттигаш яьхарашта совгIаташ делар: кубкаш, майдилгаш, сийлен грамоташ елар. Из яхь влашагIьеллараша шоашта могор дир, кхувш йоагIа кьона тIехье совгIат ца луш юстара ца йита гIерташ. Котбаьннарашта мах бола совгIаташ делар: дикал йола спортивни тIормигаш, кроссовкаш, уж царна накъаяргъя дIахо шоай гIулакх шаьрдеш.

Из республикан яхь лоархIаме хилар берий-ондаргий спорт дегIайоалайра, кхувш йоагIаца тIехьенна нийса вахара никъ хьехара, шоайла барт болаш бахара.

МагIалбике дIайихьача яхьаша хьагойтар, спортага гIолла хьакхоллаш да унахцIена, чIоагIаца денала вахар, цо таро лургъя моллагIаца унзарча хьалашта духьалъотта, шоай хьамсарча мехка керда, машаре истори язде.

Берий-ондаргий яхьаш

дIахьош хилар дувзаденна дар терроризма, экстремизма духьала кьовсам лоаттабарца. Уж духьала цкъара дIахьош йола спортивни яхьаш яцар, уж лаьрхIа я ГалгГайчен кхоане сийрда хилийтара, машаре вахар хьакхоллара. Тахан латата хьалашка, кхувш йоагIа тIехье харцахьарча наькъ тIа яккха гIерташ, таьрахий даькъ тIа кьайлагIа леладу хоамаш нийслуча хана, лоархIаме да вай кагирхой спорта юкьеозар, из тешаме никъ ба, хьаькъала чIоагIаланза долча берий хьоа цу харцахьарча гIулакхх лорабе.

Спортивни ишколе берашта йомаву бехктокхаме хилар, цIена яхьаш дIаьхьара тIакхувш хилар. Латара кIувса тIа баьлча, цар дика кхетаду, моллагIа йола котало нийсхонца мара йоаккхалуш йоацилга, цIена кьахьегаш хила везилга, цу даькъ тIара толамаш наха низ беш доахаш доацилга. Кьонача атлетий психологически дегIа оамал чIоагIлу, цига царна ховш хул харцахьарча наькъ тIа ваккха гIерташ бола хоам бовза, кхетабе.

Ший лоаме латар цьхан хIамах латта кьовсам ба, цига шийца латачунцара нийсхал

яккха гIертар хиланза даргдоацарех да. КIаьнкаш, зIамига болча хана денз, йомалу доккхал де шоай коталонех; шоаш ийша моттиг хилча, кьонахчун деналца тIаэца.

Из царна хьалхадоаккх юхьанца денз, цудухьа царна юкье цу тIагIолла кьовсамаш, кхьыдола халахетараш хилац.

Цу тайпарча яхьаша влашагIтох паччахьалкхен Iаьдал, цIихеза спортивни хьехамчаш, дин викалаш, хьехархой, берий даьй. Цу гонахьарча хьало бераш кхы а чIоагIагIа бехктокхаме ду, царна гойт дикадар, водар. Цар безам хул шоашта гуш болча цIихезача тренерашта, чемпионашта тара хила.

ГалгГайчено лохаш ба унахцIенон, цьхьоагIон, машара никъ. Кхехкаш дола кIаьнкий ций цар тIадеразаду нийсхон спортивни яхьашта, республикан чIоагIа атлеташ кхебаь а Iац; хьалхарча арIагIа бехктокхаме бола бахархой, хургбола Даьхен бIухой кхебу. Къаьстта уж кIаьнкаш ба тахан шоай оамал чIоагIьеш, уж хургбоа шоай хьамсарча Даькъастен лавтта нийсхонна, бокъонна тIехьа.

Долакха-Юртарча ДЮСШ ялх майдилг якккхар, Шолжа-ГIалий тIарча латара яхье

Курскенаькъан ИбрахИм

Долакха-Юртарча берий-ондаргий спортивни ишкола спортсменаш котбаьлар йийл-лача халкъашта юкьерча ший лоаме кIалкхетаргах латара яхье. Из дIахьош яр ондаргашта, кхувш боагIарашта юкье. Яхьаш дIайихьар Шолжа-ГIалий тIа, ардара бетта 16-17-ча деношка «Олимпийски тIехьале» яхача спортивни клуба совгIат даккха.

Цу яхье даькъа лоацаш хилар 200 спортсмен. Долакха-Юртарча спортсменаша кхоь дошо,

цаI дото, ший борза совгIаташ даьхар.

Дошо майдилгаш яьхар Гараххой Адама (65 кг), Осменаькъан Мансура (68 кг), Коазой Мухьаммада (92 кг). Дото совгIат даьккхар Осменаькъан Муслима (65 кг) дозал долаш. Уж кийчбаьр вар тренер Гараххой Шамал.

Борза майдилгаш яьхар 51 кг дозал долча Тиймарзанаькъан Iаддал-Малика, цун тренер ва Акхасаганаькъан Михаил. Цьхаькха борза совгIат делар 44 кг дозал долча Гиренаькъан ИбрахИма, из а ва, Акхасаганаькъан Ювсапа Юмавеш.

